KALENDARZ
WOLNEGO MYŚLICIELA
1935/6

WARSZAWA
„Wolnomyśliciel Polski"
Królewska 16, tel. 2.18-14.

KALENDARZ

WOLNEGO MYŚLICIELA

1935/6

W A R S Z A W A
„W o l n o m y ś l i c i e l P o l s k i"
Królewska 16, tel. 2.18-14.

Zakł. Graf. L. Wolnickiego, Warszawa, Długa 46.

Nie nam wyglądać zmiłowania
Z wyroków bożych, carskich praw,
Z własnego prawa bierz nadania
I z własnej woli sam się zbaw!

Poraz pierwszy wydajemy „Kalendarz Wolnego Myśliciela".

Nie jest to zwykły kalendarz, wydawany często o treści religijnej, zawiera natomiast to wszystko, co wolny myśliciel i człowiek postępu wiedzieć powinien, a czego nie znajdzie w żadnem innem wydawnictwie. Zamiast popularnych jeszcze, niestety, wyznaniowych kalendarzy marjańskich i t. p. rzucamy w świat nasze wydawnictwo, naszą pierwszą próbę.

Zdajemy sobie sprawę z braków, chętnie też wysłuchamy uwag naszych czytelników.

O ile kalendarz znajdzie przychylne przyjęcie, wydamy go w latach następnych znacznie lepiej i w większej objętości.

Kalendarz zredagował adw. Józef Litauer przy współudziale Henryka Halińskiego, D. Jabłońskiego i red. Henryka Wrońskiego.

„Wolnomyśliciel Polski".

Skrócony kalendarzyk na rok 1935.

	STYCZEŃ	LUTY	MARZEC	KWIECIEŃ	MAJ	CZERWIEC
P.	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
W.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
Ś.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
C.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
P.	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
S.	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
N.	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
	LIPIEC	**SIERPIEŃ**	**WRZESIEŃ**	**PAŹDZIERN.**	**LISTOPAD**	**GRUDZIEŃ**
P.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
W.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Ś.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
C.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
P.	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
S.	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
N.	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29

Skrócony kalendarzyk na rok 1936.

P	W	Ś	C	P	S	N	P	W	Ś	C	P	S	N	P	W	Ś	C	P	S	N
Styczeń							**Maj**							**Wrzesień**						
		1	2	3	4	5					1	2	3		1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	4	5	6	7	8	9	10	7	8	9	10	11	12	13
13	14	15	16	17	18	19	11	12	13	14	15	16	17	14	15	16	17	18	19	20
20	21	22	23	24	25	26	18	19	20	21	22	23	24	21	22	23	24	25	26	27
27	28	29	30	31			25	26	27	28	29	30	31	28	29	30				
Luty							**Czerwiec**							**Październik**						
					1	2	1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4
3	4	5	6	7	8	9	8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11
10	11	12	13	14	15	16	15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18
17	18	19	20	21	22	23	22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25
24	25	26	27	28	29		29	30						26	27	28	29	30	31	
Marzec							**Lipiec**							**Listopad**						
						1			1	2	3	4	5							1
2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	27	28	29	30	31			23	24	25	26	27	28	29
30	31													30						
Kwiecień							**Sierpień**							**Grudzień**						
		1	2	3	4	5						1	2		1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13
13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20
20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	21	22	2	24	25	26	27
27	28	29	30				24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	31			
							31													

„Tyran musi udawać, że jest religijnym. Nie przedsięwezmą poddani nic przeciw niemu, z obawy przed gniewem bogów“.

Arystoteles — „Polityka"

RÓŻNE RACHUBY CZASU.

Nauka poucza nas, iż świat istnieje wiecznie i że wiek ziemi wynosi miljardy lat.

Żydzi i chrześcijanie uważają, że świat istnieje zaledwie 5696 lat lub 7444 (według t. zw. ery bizantyjskiej), przyczem chrześcijanie początek swej ery liczą od narodzenia Jezusa, który, jak to twierdzi większość uczonych, nigdy nie istniał.

Arabowie, persowie, turcy i inni wyznawcy Mahometa liczą lata od wędrówki Mahometa z Mekki do Medyny, zowią tę wędrówkę Hedżą. Zaczynają w maju 1935 r. swój rok 1354.

Na starożytnym Wschodzie, a zatem i w Palestynie, dobę rozpoczynano i kończono z ukazaniem się pierwszej gwiazdy na niebie. Dlatego też żydzi rozpoczynają obchodzenie swych świąt i sobót, liczonych na doby, w wigilję święta i w piątek wieczorem, kończą zaś nazajutrz z zachodem słońca. Obecnie wydaje się to dziwne, gdyż świat współczesny zwyczajowo rozpoczyna i kończy dobę ze wschodem słońca.

Ten wschodni zwyczaj widoczny jest zresztą nawet i w świętach chrześcijańskich, jak np. wigilja t. zw. bożego narodzenia.

NAZWY MIESIĘCY.

STYCZEŃ — od stykać, gdyż styka się rok stary z nowym, albo od stydnąć (stud — studzić), stygnąć co wskazuje na panujące w tym miesiącu mrozy.

LUTY — od wyrazu luty, srogi, okrutny.

MARZEC — od mróz (marznąć), ze względu na częste przymrozki w tym miesiącu.

KWIECIEŃ — od kwiecia, które ukazuje się w tym miesiącu.

MAJ — od łacińskiej nazwy tego miesiąca Maius, który był poświęcony bogini wzrastania Mai.

CZERWIEC — od wyrazu czerw'.

LIPIEC — od kwitnących w tym czasie lip.

SIERPIEŃ — od sierpa, gdyż w tym miesiącu przeważnie odbywają się żniwa.

WRZESIEŃ — od kwitnących w tym czasie wrzosów.

PAŹDZIERNIK — od paździorów, w tym bowiem miesiącu przeważnie odbywa się międlenie lnu i konopi.

LISTOPAD — od opadania liści.

GRUDZIEŃ — od grudy, bryły zmarzłej ziemi,

---

22 czerwca — letnie przesilenie dnia z nocą (najdłuższy dzień, najkrótsza noc),

22 grudnia — zimowe przesilenie dnia z nocą (najkrótszy dzień, najdłuższa noc),

22 marca
22 września — zrównanie dnia z nocą.

SOCJALIZM — TO DOBROBYT!

UWAGI O NIEKTÓRYCH ŚWIĘTACH.

NOWY ROK.

Święto pochodzenia przedchrześcijańskiego. U rzymian rozpoczynało się od wiosennego porównania dnia z nocą, czyli od wiosny, u sabinów — od stycznia; grecy święto to obchodzili 21 czerwca, czyli w czasie letniego przesilenia. Ostatecznie zwyciężyła sabińska rachuba czasu.

WIELKANOC.

Święto przedchrześcijańskie; przypada zawsze po wiosennem porównaniu dnia z nocą. Było to niegdyś, podobnie jak pascha żydowska, święto wiosny, święto rolnicze, obchodzone w okresie dojrzewania płodów na Wschodzie.

PRZEMIENIENIE PAŃSKIE.

Jest to święto winobrania; obchodzono je na długo przed powstaniem chrześcijaństwa na cześć boga słońca.

WNIEBOWZIĘCIE NAJŚW. MARJI PANNY.

Dawne święto pogańskie, ustanowione w związku z zamieraniem natury wskutek upału letniego.

NARODZENIE NAJŚW. MARJI PANNY.

Podobnie, jak Marja, w tym czasie rodziły się matki bogów niechrześcijańskich (jak np. Izyda, Isztar, Junona), które były personifikacją ziemi lub konstelacji Panny.

BOŻE NARODZENIE.

Szczątkowy zwyczaj dawnego „pogańskiego" kultu boga słońca (bóg ten rożnie u różnych ludów się nazywał, jak np. Ozyrys, Mitra, Adonis), które wówczas było najwyższym bogiem, rodzącym się w najdłuższej nocy. Temu nowonarodzonemu bogu-słońcu kłaniali się, jak i u chrześcijan, trzej mędrcy ze Wschodu: trzy jasne gwiazdy Pasa Orjona (święto Trzech Królil).

PURYM.

Jest to święto niby żydowskie, które pod innemi nazwami obchodzone było również przez inne ludy, a miało za cel unicestwienie, pogrzebanie zimy. Post w związku z tem świętem pochodzi z dalekiej przeszłości, w której, poprzedzając zasadniczą ceremonję zimowo-wiosenną, był z jednej strony wyrazem obaw spowodu grożącego młodemu życiu wiosny niebezpieczeństwa, z drugiej zaś miał zdobyć łaski istot nadprzyrodzonych.

ROSZ-HASZANA, TO JEST POCZĄTEK ROKU.

Święto, obchodzone przez żydów jesienią, jest wynikiem osiadłego, rolniczego trybu życia. Rozpoczynał się rok nowy wtedy, gdy rok stary kończył swój bieg co do wysiewu i zbioru, po zakończeniu robót polnych.

JOM KIPPUR — DZIEŃ ODPUSZCZENIA, DZIEŃ SKRUCHY.

Święto to uważane jest przez żydów za najważniejsze. Zaczęto je obchodzić dość późno, gdy idea zadośćuczynienia przeniknęła kult religijny, i gdy zrodziła się potrzeba dorocznego rozgrzeszania ogółu.

SUKKOTH — ŚWIĘTO SZAŁASZÓW.

Było to święto rolnicze, odpowiadające trzeciemu stadjum gospodarki rolnej i mającemu za podstawę ostatnie dożynki doroczne, czyli zbiory jesienne.

CHANUKA.

Święto poświęcenia, które żydzi współcześni obchodzą jakoby na pamiątkę oczyszczenia świątyni, splugawionej uprzednio przez króla syryjskiego. W rzeczywistości jest to ślad uroczystego obchodu, towarzyszącego zwycięstwu światła nad ciemnością, bóstwa słonecznego nad mocarzem nocy.

1935

ŚWIĘTA URZĘDOWE (RZYMSKO - KATOLICKIE):

1 stycznia (nowy rok),
6 „ (trzech króli),
2 lutego (matki boskiej),
20 i 21 kwietnia (wielkanoc),
30 maja (wniebowstąpienie),
9 i 10 czerwca (zielone świątki),
20 czerwca (boże ciało),
29 „ (Piotra i Pawła),
15 sierpnia (wniebowzięcie),
1 listopada (wszystkich świętych),
8 grudnia (niepokalane poczęcie),
25 i 26 grudnia (boże narodzenie),

ŚWIĘTA GŁÓWNE ŻYDOWSKIE:

18 i 19 kwietnia (pierwsze dni wielkiejnocy)
24 i 25 „ (ostatnie dni wielkiejnocy),
7 i 8 czerwca (zielone świątki),
28 i 29 września (nowy rok),
7 października (sądny dzień),
12 i 13 „ (pierwsze dni kuczek),
19 i 20 „ (ostatnie dni kuczek).

1936

ŚWIĘTA URZĘDOWE (RZ.-KATOL.) RUCHOME:

12 i 13 kwietnia (wielkanoc),
21 maja (wniebowstąpienie),
31 maja (zielone świątki),
11 czerwca (boże ciało),
pozostałe święta (nieruchome) — jak w 1935 r.

IMIONA WOLNOMYŚLICIELI

Wolni myśliciele polscy, jako nieprzyznający żadnego, a tembardziej nadprzyrodzonego znaczenia „świętym“, winni nadawać swym dzieciom imiona ś w i e c k i e, aby zerwać wszelkie więzy z wiarą w pieczę niebiańskich „patronów“ nad ludźmi, noszącymi ich imiona.

Imiona wolnomyślicielskie powinny w Polsce nawiązywać do dawnych tradycyj polskich i słowiańskich. Pier-

wsza część składowa imienia niech wyraża to, co pragniemy dziecku nadać jako ideał, hasło lub zawód jego, albo jego ojca lub matki. Najlepiej brać na pierwszą część imienia cnoty lub zalety, a więc:

Bystrosław, Cnotosław, Dobrosław, Ładosław, Mocosław, Siłosław, Pracosław, Prawdosław i t. d.

Przy zamiłowaniu przyrody. Rołosław, Zbożosław, Kłososław, od zjawisk świetlnych lub metereologicznych: Jasnosław, Świtosław, Wiosnosław, Grzmisław.

Imiona dziewczęce — kończyłyby się na — s ł a w a.

Również nadawałyby się imiona:

Miła, Mira, Sława, Grażyna, Wanda, Miłosz, Sław, Mir, Cech

CO TO JEST WOLNOMYŚLICIELSTWO?

Wolnomyślicielstwo jest wszechświatowym ruchem kulturalnym, opartym na wynikach badań naukowych i na życzliwej sympatji człowieka do człowieka.

Wolnomyślicielstwo czyni z w o l n e g o od narzuconych poglądów m y ś l e n i a — podstawę swojej ideologji i rację swojej dziejowej misji. Myśl wolna bowiem jest najwyższem dostojeństwem człowieka.

Wolnym myślicielem jest ten, kto nietylko umie myśleć samodzielnie, ale ma także odwagę żyć i postępować zgodnie ze swem myśleniem, gdyż „kto nie czyni, jak myśli, myśli w sposób niedoskonały" (Guyau).

Myśl wolna odrzuca wszelkie powagi, chcące uchodzić za posiadaczki prawdy bezwzględnej, nadanej z „nieba", a stara się dochodzić do prawdy drogą poznawania otaczającego nas świata i samych siebie.

Wolnomyślicielstwo nie jest partją polityczną. Jej myślą przewodnią jest naprawa ustroju społecznego przez socjalizm, gdyż poza nim niema żadnej innej sprawiedliwej koncepcji ustrojowej.

Walcząc o zasady wolności — nie solidaryzuje się z prądami, które wolność i socjalizm zwalczają.

Wolnomyślicielstwo jest poglądem na świat i życie, opartym na wynikach badań naukowych, jest metodą myślenia, opartą na nauce a nie na przymusie i wierze. Wolna myśl jest świecka, bezwyznaniowa i demokratyczna, odrzuca religję, gdyż ta nie dopuszcza wolności myśli

i sumienia, bo opiera swą naukę na rzekomym autorytecie pozaziemskim. Zwalczając dogmaty religijne, walczy z klerem, który te dogmaty narzuca ludziom.

Wolna myśl zwalcza nieistniejący raj zaziemski po śmierci, aby ludziom jaknajprędzej na ziemi za życia stworzyć dobre warunki bytu, walczy o lepszego, wolnego człowieka i o lepszy sprawiedliwy i wolny ustrój społeczny.

POLSKI ZWIĄZEK MYŚLI WOLNEJ

Warszawa ul. Królewska 16

należy do:
Union Internationale de Libres Penseurs: adres—Mlle Pardon, Boîte-Postale 73, Louvain I (Belgja).

REZOLUCJA:

Delegaci zebrani na wszechświatowym kongresie wolnomyślicieli w Berlinie (5 — 7 września 1931 r.), zjednoczyli się do wspólnej pracy w „Międzynarodową Unję Wolnomyślicieli".

W chwili, gdy kościół wsparty o swą materjalną potęgę i wyzyskujący przez swój aparat organizacyjny bezpośrednie wpływy polityczne, nie wzdraga się łączyć z faszyzmem, z owem krwawem narzędziem reakcji; w chwili, gdy kościół staje się główną podporą reakcji kulturalnej, ruch wolnomyślicielski nie może się zadowalać wyłącznie metodami naukowego uświadamiania, lecz musi stanąć na froncie bezpośredniej walki kulturalnej chwili obecnej w związku z politycznym stanem rzeczy.

Ruch wolnomyślicielski nie jest związany z żadną partją polityczną, ani też w żadnej partji się nie mieści; jego myślą przewodnią — jest socjalizm; jego celem — ustrój społeczny politycznego, ekonomicznego i duchowego wyzwolenia. Albowiem tylko ustrój socjalistyczny może nam zapewnić nieograniczony rozwój Myśli Wolnej. Z tego względu ruch wolnomyślicielski stawia sobie za zadanie: — popieranie partyj socjalistycznych w ich walce z faszyzmem.

Międzynarodowy ruch wolnomyślicielski podkreśla w szczególności swą solidarność z partjami politycznemi i związkami zawodowemi w ich walce z faszyzmem.

Celem spełnienia tego zadania niezbędną jest rzeczą stworzenie we wszystkich krajach masowego ruchu wolno-

myślicielskiego. To musi się nam udać, ponieważ rozwój gospodarczy i doświadczenie polityczne pomaga uświadomieniu mas.

Miljony bezrobotnych rozumieją, że ustanowiony z łaski bożej ustrój kapitalistyczny nie może już wyżywić własnych niewolników, gdy jednocześnie państwo dostarcza kościołowi nadal niesłychanych środków z funduszów publicznych.

Religijne nakazy moralne stają się urągowiskiem, gdy dla zysków niesłychane ilości żywności i odzieży są niszczone, a jednocześnie miljony ludzi głoduje i niema się czem przyodziać.

W czasie przeraźliwego kryzysu gospodarczego, jakiego ziemia nasza nie przeżywała, buduje się nowe kościoły, a jednocześnie miljony ludzi nie mają dachu nad głową.

W epoce agonji kapitalizmu, połączonej z najcięższemi wstrząsami społecznemi — obowiązkiem wszystkich postępowych ludzi jest przyłączenie się do walki z polityczną i kulturalną reakcją.

WYCIĄG ZE STATUTU POLSKIEGO ZWIĄZKU MYŚLI WOLNEJ.

§ 3. Celem Polskiego Związku Myśli Wolnej jest pogłębianie, szerzenie i urzeczywistnianie zasad myśli wolnej i tolerancji wzajemnej we wszelkich dziedzinach życia osobistego i społecznego, a więc zarówno w nauce i sztuce, jak w wychowaniu, religji i polityce; przeciwstawianie się każdemu systematowi, opierającemu się na gwałcie i przymusie tak w stosunku jednostki do jednostki, jak i grupy społecznej do innej grupy społecznej. W szczególności celem P.Z.M.W. jest obrona wolności sumienia i prawa samookreślenia jednostki, akcja o przeprowadzenie zupełnego rozdziału pomiędzy państwem i kościołem, o oddzielenie spraw moralności, wychowania i szkolnictwa od obcych im spraw religijno-kościelnych, a więc o powszechną szkołę świecką, o uprawnienie bezwyznaniowości, o rzeczywiste równouprawnienie wszystkich obywateli bez różnicy rasy, pochodzenia, płci, wyznania i przekonań politycznych.

§ 7. Osoby, pragnące wstąpić do Związku, składają zarządowi Koła, do którego wstąpić pragną, podpisaną przez siebie i dwóch członków wprowadzających deklarację, w której wyrażają zgodę na zadania i program Związku.

Zarząd Koła większością głosów decyduje o przyję-

ciu w poczet członków i nie jest obowiązany do motywowania przed tymże członkiem decyzji odmownej.

§ 8. Członkowie płacą przy wstąpieniu do Związku wpisowe w wysokości zł. 1.— i składkę miesięczną zł. 1.—

Uwaga: członkowie związków zawodowych i oświatowych płacą składkę miesięczną 50 gr., bezrobotni — 25 gr.

POLSKI ZWIĄZEK MYŚLI WOLNEJ

posiada koła w Białymstoku, Gdyni, Katowicach, Lublinie, Lwowie, Łomży, Łowiczu, Łodzi, Ogrodzieńcu, Oświęcimie, Płocku, Porębie k/Zawad, Poznaniu, Puławach, Radomiu, Toruniu, Warszawie, Warszawie — na Żoliborzu i Zamościu.

POLSKI ZWIĄZEK MYŚLI WOLNEJ WYDAJE DWA PISMA:

1) „WOLNOMYŚLICIEL POLSKI", DZIESIĘCIODNIOWIEC

Warunki prenumeraty:
(łącznie z „Błyskami wolnomyślicielskiemi")

rocznie	zł. 20.00	miesięcznie zł. 1.75
półrocznie	„ 10.00	numer pojedyńczy 60 gr.
kwartalnie	„ 5.00	zagranicą 25 zł. rocznie.

2) „BŁYSKI WOLNOMYŚLICIELSKIE", DWUTYGODNIK POPULARNY

Warunki prenumeraty:

za 1 egz.	półrocznie	zł. 1.20, rocznie zł. 2.40
za 5 egz.	„	zł. 5.—
za 10 egz.	„	zł. 9.—

czyli przy prenumeracie 5 egz. „Błysków" koszt pojedyńczego numeru wynosi 8 i $^1/_3$ grosza, a przy prenumeracie 10 egz. tylko 7 i pół grosza. Numer pojedyńczy — 10 gr.

P.K.O. 14200 — konto „Wolnomyśliciela Polskiego"

Komu zależy na zwycięstwie Myśli Wolnej nad dogmatyzmem winien stale prenumerować nasze pisma i szeroko rozpowszechniać je wśród znajomych.

Nauczycielstwo oraz czytelnie społeczne otrzymują w prenumeracie rabat.

Ze względu na drogie pośrednictwo sprzedawców, uprasza się o abonowanie pism bezpośrednio w naszej administracji: Warszawa, Królewska 16.

W masowem czytaniu naszych wydawnictw leży nasza siła moralna.

HASŁA WOLNYCH MYŚLICIELI:

1) Oddzielenie kościoła od państwa i zniesienie wszystkich prerogatyw, przysługujących kościołom i ich kapłanom, oraz wyróżniających jedno wyznanie, jako panujące, ponad inne wyznania;

2) Ustawowe wprowadzenie w Polsce świeckich urzędów stanu cywilnego dla wszystkich obywateli;

3) Ustawowe wprowadzenie sądownictwa świeckiego w sprawach rozwodowych;

4) Usunięcie nauki i praktyk religijnych ze szkół państwowych, samorządowych i subsydjowanych przez państwo lub samorząd i uzależnienie uczęszczania na wykłady religji w szkołach prywatnych od woli rodziców;

5) Obowiązkowe zakładanie krematorjów i cmentarzy gminnych;

6) Zniesienie przysięgi wyznaniowej w sądach, wojsku i urzędach;

7) Usunięcie z kodeksu karnego rozdziału o przestępstwach przeciwko uczuciom religijnym.

TRZY DEKLARACJE

POLSKIEGO ZWIAZKU MYŚLI WOLNEJ PRZYJETE PRZEZ I. OGÓLNOPOLSKI ZJAZD DELEGATÓW ZWIĄZKU W DNIU 29-GO GRUDNIA 1929 R., W WARSZAWIE.

DEKLARACJA PIERWSZA

określajaca stosunek polskiego ruchu wolnomyślicielskiego do wszechświatowego ruchu Wolnej Myśli.

I. Ogólnopolski Zjazd delegatów P. Zw. M. W. stwierdza, że ruch wolnomyślicielski, zorganizowany i działający na podstawie statutu P. Zw. M. W. jest częścią wszech-

światowego ruchu wolnomyślicielskiego, dążącego we wszystkich dziedzinach życia państwowego i społecznego do wolności i postępu.

W związku z tem P. Zw. M .W.

po 1) zgłaszą swoje przystąpienie do Międzynarodowej Unji Wolnomyślicieli.

po 2) przyjmuje do wiadomości zasady wolnomyślicielstwa, przyjęte i określone przez uchwały Międzynarodowego Kongresu Wolnej Myśli, odbytego w Rzymie w r. 1904, to znaczy: że uznaje, iż wolnomyślicielstwo nie jest doktryną, lecz metotą myślenia i postępowania we wszystkich dziedzinach życia indywidualnego i społecznego.

W szczególności zaś:

a) Wolni myśliciele polscy, tak jak i wszyscy wolni myśliciele całego świata, uważają rozum i jego prawa za naczelną władzę kierowniczą w swem życiu świadomem.

b) Wolni myśliciele polscy odrzucają wszelkie doktrynerstwo, wszelkie powagi, wszelki dogmatyzm i wszelkie narzucone wierzenia,

c) Wolni myśliciele polscy, wychodząc z założenia, że wolnomyślność jest świecka, demokratyczna i społeczna, zwalczać będą w imię godności ludzkiej: poleganie na autorytetach pozanaukowych w rzeczach nauki, przywilej w dziedzinie politycznej, a wyzysk w dziedzinie ekonomicznej,

d) Wolni myśliciele polscy, dążąc do prawdy przez naukę, a do dobra przez etykę, wymagają od swych zwolenników czynnego wysiłku ku urzeczywistnieniu swych ideałów za pomocą środków ludzkich i kulturalnych. Przytczem nie uznaja za prawdę nic z tego, co się sprzeciwia ustalonym wynikom nauki, za dobro zaś uważają bezinteresowne stosowanie w życiu takich zasad moralnych, które nie krzywdzą nikogo, a przeciwnie mogą bliźniemu przynieść pomoc i ratunek,

e) Wolni myśliciele polscy nie zadowalają się li tylko własnemi poglądami i własną filozofja na osobisty użytek, lecz mają za swój moralny obowiązek propagowanie wolnomyślicielskich zasad wśród swego społeczeństwa, starając się zawsze, aby samo życie społeczne we wszystkich jego przejawach oprzeć na zasadach rozumu i sprawiedliwości.

Dlatego wolni myśliciele polscy muszą żądać oddzielenia kościoła od państwa, aby zarówno państwu jak i kościołowi zapewnić całkowitą swobodę wewnętrznego rozwoju. I nietylko żądać, mają oni również obowiązek pro-

wadzić odpowiednią akcję propagandową wśród swego otoczenia na rzecz tego rozdziału wraz z wszystkiemi konsekwencjami prawnemi: ze skreśleniem odpowiednich sum z budżetu państwa na utrzymanie kleru, ze zniesieniem konkordatu, z usunięciem nauki religji z programów szkolnych, z zaprowadzeniem świeckiego ustawodawstwa małżeńskiego, świeckich akt stanu cywilnego i cmentarzy gminnych, wspólnych dla wszystkich wyznań.

DEKLARACJA DRUGA

określająca stosunek polskiego ruchu wolnomyślicielskiego do państwa.

I. Ogólnopolski Zjazd delegatów P. Zw. M. W. stwierdza, że ruch wolnomyślicielski, istniejący i działający na podstawie statutu P. Zw. M. W. stoi całkowicie na gruncie państwowości polskiej, a to zgodnie z art. 89 konstytucji, w myśl którego pierwszym obowiązkiem każdego obywatela jest wierność dla Rzeczypospolitej Polskiej, i pragnie w całej rozciągłości korzystać z praw, wynikających z art. 95 tejże ustawy, który głosi, że Rzeczpospolita Polska gwarantuje wszystkim na swoim obszarze ochronę życia, wolności sumienia, a dalej z art. 111 poręczającego wszystkim obywatelom wolność sumienia i wyznania.

DEKLARACJA TRZECIA

określająca stosunek polskiego ruchu wolnomyślicielskiego do spraw społecznych.

I. Ogólnopolski Zjazd delegatów P. Zw. M. W. stwierdza:

A) w odniesieniu do świata pracy:
że polski ruch wolnomyślicielski solidaryzuje się z dążeniami wyzwoleńczemi szerokich warstw włościan, robotników i inteligencji pracującej.

B) w odniesieniu do spraw ogólno-ludzkich:
polski ruch wolnomyślicielski domaga się:

1) zniesienia wszelkiego gwałtu zarówno w stosunku jednostki do jednostki, jednej grupy społecznej do innej grupy społecznej jak i jednego narodu do innego narodu,

2) stosowania w życiu osobistem i społecznem zasad wzajemnej tolerancji, jako jedynej metody życia społeczne-

go, zapewniającej społeczeństwom moralny i zdrowy rozwój,

3) wolności sumienia, wolności przekonań, wolności słowa i wolności zgromadzeń,

4) całkowitej laicyzacji życia publicznego,

5) reformy prawodawstwa karnego w kierunku humanitaryzmu i sprawiedliwości.

STATYSTYKA WYZNAŃ.

Biuro statystyczne Ligi Narodów podało w jednym ze swych biuletynów liczbę wyznań na świecie na dzień 1 stycznia 1932 r., którą w zaokrąglonych liczbach ma wynosić:

katolików	*335*	*milj.*
ewangielików . . .	*235*	*„*
prawosławnych . . .	*100*	*„*
wyznawców Konfucjusza .	*305*	*„*
buddystów	*210*	*„*
hindusów	*224*	*„*
szintoistów (Japonja) .	*16*	*„*
mahometan . . .	*280*	*„*
pogan	*120*	*„*
żydów	*15*	*„*
bezwyznaniowców . .	*80*	*„*
	1.920	*milj.*

(Stosunek procentowy bezwyznaniowców do innych religij wynosi — 4,16%).

Ogólny stan zaludnienia Europy	*435*	*milj.*
w tem chrześcijan . .	*414*	*„*

LICZBA KLERU W POLSCE OPŁACANEGO PRZEZ SKARB PAŃSTWA.

Według preliminarza budżetowego na rok 1934/35 liczba osób obsługujących zawodowo kulty religijne za bardzo realne pieniądze, POBIERANE ZE SKARBU PAŃSTWA, wynosi 17688. W tem rz.-katolików 14147, ewangelików 573, prawosławnych 2920, mahometan 39 i rabinów 9, (ponadto wielka ilość duchownych różnych wyznań otrzymuje uposażenie od instytucyj wyznaniowo-kościelnych, np. rabini od gmin żydowskich).

LICZBA KLERU KATOLICKIEGO W POLSCE.

Na trzydzieści parę miljonów ludności Polska ma obecnie: 5241 parafij, 2 kardynałów, 5 arcybiskupów, 40 biskupów, 248 członków kapituł katedralnych, 109 członków kapituł kolegjalnych, 155 urzędników konsystorskich, 30 profesorów zakladów teologicznych, 207 profesorów seminarjów, 6629 proboszczów, 358 rektorów kościołów filjalnych, 2859 wikarjuszów, 648 zakonników i 2857 alumnów, czyli razem 14147 osób. Wypada więc 1 osoba modląca się zawodowo na około 2.250 osób pracujących.

Podobnie dzieje się i w innych wyznaniach.

ILE KLER KOSZTUJE POLSKĘ?

Według preliminarza budżetowego na rok 1934/35 kler pochłania następujące sumy z kasy Skarbu Państwa:

wyznanie	katolickie	19.953.920 zł.
„	ewangelickie	176.000 zł.
„	mahometańskie	56.950 zł.
„	prawosławne	1.324.000 zł.
„	mojżeszowe	190.800 zł.
	razem	21.701.670 zł.

Ponadto kler pobiera wielkie sumy — około 150 miljonów złotych rocznie — za swoje „świadczenia“ duszpasterskie, jako to: chrzty, obrzezania, śluby, rozwody, pogrzeby; msze; datki podczas nabożeństw; sądy rabiniczne i t. p. Na budowę kościołów wyciąga z ludności, rządu i samorządu do 100 mijonów złotych rocznie. Ksiądz we Wrzeszczu (na terenie W. M. Gdańska) otrzymuje z budżetu M.S.Z. 13.000 zł. rocznie, Ambasada R. P. przy Watykanie kosztuje 265.205 zł. rocznie. Do tego dojdzie obecnie podatek kościelny.

W soboty o 8-ej wiecz. przychodź do Polskiego Związku Myśli Wolnej — Warszawa — Królewska 16 na odczyty społeczno-naukowe, wygłaszane przez WYBITNYCH PRELEGENTÓW.

ILOŚĆ PARAFIJ I KOŚCIOŁÓW W POLSCE.

Według danych statystycznych mamy w Polsce:

	parafij, gmin wyznaniowych:	kościołów, kaplic i świątyń:
rz. katolickich	5241	5918
gr. katolickich (unickich)	1974	3151
prawosławnych	1624	2076
ewangelickich	701	827
marjawickich	70	67
żydowskich	1067	2041
mahometańskich	18	16
karaimskich	4	4
baptystycznych	13	16
wolnoreformowanych	1	1
jednoty chrześcijańskiej	1	1
razem	10714	14118

LICZBA BEZDOMNYCH.

Statystyka wykazała, że w samej tylko Warszawie jest obecnie około pięciu tysięcy bezdomnych. Ludzie ci mieszkają pod gołem niebem, w ziemiankach, w budach zbitych z desek i t. p.

Starożytne ludy wierzyły w czary. Jeden z najważniejszych obrzędów katolickich — poświęcenie hostji — polega na wymawianiu przez kapłana formułki sprawiającej, że opłatek i wino przemienia się w ciało i krew Jezusa, a brzmiącej: „Hoc est corpus meum“ (Oto jest ciało moje). Stąd na skutek niezrozumienia łaciny, powstał wyraz: „hokus-pokus“ na oznaczenie sztuczki kuglarskiej.

Ongiś ludzie wierzyli w różnych bogów żywiołowych i opiekuńczych. Czynności tych bogów przejęli w katolicyzmie święci t. zw. patroni. Niema zawodu, któryby nie miał swego opiekuna w niebie. A więc np.: rolnicy mają patrona św. Izydora; muzykanci — św. Cecylję; od chorób zakaźnych broni św. Roch; od ognia — św. Florjan. Kiedy powstają nowe, nieznane dawniej zawody, wnet otrzymują swoich patronów, tak szoferzy — otrzymali go w osobie św. Krzysztofa.

LUDNOŚĆ PŁACI NA:

Ministerstwo Spraw Wojskowych:
761.700.000 zł.
Ministerstwo Oświecenia Publicznego:
311.183.530 zł.
Ministerstwo Opieki Społecznej:
64.627.150 zł.

Od 1928/9 do 1932/3 liczba dziatwy szkolnej wzrosła o 1 miljon, a jednocześnie budżet szkoły powszechnej zmniejszył o się o 38½ miljona i liczba nauczycieli spadła o trzy tysiące.

W roku 1935/36 budżet szkoły powszechnej ma być zmniejszony o 18 miljonów.

PRZYSŁOWIA LUDOWE:

Klecha rąk dwóch darmo nie ma: jedną bierze, drugą trzyma.

Kościół strzyże żywych, a skubie zmarłych.

Pobożny luter: sam zjadł jajko, a ubogiemu dał polewkę.

Im bliżej klasztoru, tem chłop nędzniejszy.

Księże oczy — popie gardło, co zobaczy toby żarło.

W kościele jest zwyczaj, a nie prawda.

STATYSTYKA SZKÓŁ

Jedna szkoła średnia przypada na:

W	Szwajcarji .	22.700	mieszk.
„	Niemczech .	25.300	„
„	Francji . .	25.440	„
„	Belgji . .	31.430	„
„	Austrji . .	40.590	„
„	Rumunji .	40.750	„
„	POLSCE . .	43.030	„
„	Czechosłowacji	49.470	„
„	Włoszech . .	50.000	„
na	Węgrzech .	53.670	„
w	Jugosławji .	82.000	„

Z poniższej tablicy łatwo można się przekonać o katastrofalnych rozmiarach wzrostu procentu dzieci, których w Polsce nie ogarnia szkoła.

Lata szkolne	Dzieci w wieku szkolnym	Dzieci pobierający naukę	Procent uczących się dzieci
1925/26	3.898.000	3.354.000	86.0
1926/27	3.797.000	3.449.000	90.8
1927/28	3.748.000	3.462.000	92.4
1928/29	3.706.000	3.572.000	96.4
1929/30	3.949.000	3.792.000	96.0
1930/31	4.275.000	4.066.000	95.1
1931/32	4.638.000	4.356.000	93.9
1932/33	4.922.000	4.608.000	93.8

(Wg. Małego Rocznika Statystycznego za rok 1934).

TOWARZYSTWO OŚWIATY DEMOKRATYCZNEJ „NOWE TORY“.

Towarzystwo nauczycieli i wychowawców, mające na celu obronę i walkę o szkołę demokratyczną.

Działalność odczytowa i wydawnicza.

Dzieci formalnie bezwyznaniowe lub też rodziców bezwyznaniowych, nienależące do żadnego wyznania, prawnie uznanego, winny być zwalniane w szkołach od obowiązku nauki religji. Muszą tego żądać rodzice tych dzieci od kierowników szkół, do których one uczęszczają.

Warszawskie kuratorjum szkolne wydało odpowiednie instrukcje, zgodne z powyższem, dla szkół swego okręgu.

Jest w naturze rozumu pojmować rzeczy pod kątem wieczności.

Spinoza

STYCZEŃ.

1\. 1863 zniesienie niewolnictwa w Ameryce przez Abr. Lincolna.

1932 Międzynarodowa Unja Wolnych Myślicieli, uchwalona na Kongresie w dn. 5 — 7 września 1931, weszła w życie.

2\. 1861 ur. Wilhelm Boelsche, przyrodnik niem. Pisał „O pochodzeniu człowieka“, o „Miłości w naturze...“

3\. 106 przed erą chrz. ur. Cycero, mówca i stylista rzymski.

4\. 1643 ur. Izaak Newton, genj. fizyk i matematyk ang., twórca współczesnej fizyki matematycznej, odkrywca prawa ciążenia. Przez to odkrycie stworzył „mechanikę nieba“.

1882 um. J. W. Draper, autor „Dziejów stosunku wiary do rozumu“.

5\. 1875 rozwiązanie Ogólno - niemieckiego Związku Robotniczego.

6\. 1822 ur. H. Schliemann, archeolog niem., odkopał Troję i in.

7\. 1610 Galileusz odkrywa 4 księżyce Jowisza, pierścienie i księżyce Saturna.

8\. 1560 um. Jan Łaski, najwybitniejszy z polskich nowowierców.

1642 um. Galileusz, ojciec nowoczesnej fizyki, astronom, wynalazca teleskopu, przy pomocy którego potwierdził kopernikański układ systemu słonecznego. Inkwizycja zmusiła go do odprzysiężenia się tej „herezji“.

9\. 1909 um. L. Michel, społeczniczka franc. (ur. 1830), brała udział w walkach Komuny paryskiej.

10\. 1778 um. Karol Linneusz, wielki przyrodnik i podróżnik szwecki.
1811 um. M. J. Chénier, poeta Rewolucji francuskiej,
11\. 1794 um. J. J. A. Forster, podróżnik i naturalista gdański.
12\. 1746 ur. Pestalozzi, ojciec nowożytnej pedagogji.
1846 Założenie I-ej wolnej gminy religijnej w Niemczech (w Królewcu).
13\. 1857 ur. Franciszek Ferrer, twórca świeckiej Szkoły Nowoczesnej w Hiszpanji.
14\. 1742 um. Halley, astronom ang. Jedną z komet — przezeń odkrytych — nazwano jego imieniem.
15\. 1622 ur. J. B. Moljer, wielki komedjopisarz franc.
1809 ur. P. J. Proudhon, pisarz socjalistyczny franc.
1919 zamordowanie K. Liebknechta i Róży Luksemburg, przywódców socjaldemokracji niem.
16\. 1794 um. Gibbon, historyk ang.
1865 um. P. J. Proudhon, pisarz socjalistyczny franc.
1867 ur. Wojciech Szukiewicz, pierwszy propagator kremacji w Polsce.
17\. 1706 ur. Benjamin Franklin, wynalazca piorunochronu.
1869 ur. Stanisław Wyspiański, wielki malarz i poeta polski.
18\. 1689 ur. Monteskjusz, uczony i publicysta franc., autor „Listów perskich", „Ducha praw".
1849 ur. Aleksander Świętochowski, dramaturg, wódz pozytywizmu warszawskiego, długoletni redaktor „Prawdy", świetny stylista.
1876 uruchomienie I-go krematorjum w Europie (Monachjum).
19\. 1798 ur. August Comte, filozof franc., twórca kierunku pozytywistycznego w filozofji.
20\. 1819 um. K. Wieland, wybitny poeta niem., autor „Oberona".
1826 um. Stanisław Staszic, wielki działacz społeczny, publicysta, ekonomista, wolny myśliciel. Choć był oficjalnie księdzem nie przyjął przed śmiercią t. zw. „ostatnich sakramentów". Pogrzeb jego był wielką manifestacją narodową.
21\. 1808 ur. Bronisław Trentowski, filozof, filolog, pedagog, wolny myśliciel.
1924 um. N. Lenin (Uljanow), główny przywódca Rewolucji rosyjskiej.
22\. 1563 stracenie Jana z Lejdy, Brechtinga i Knipperdollinga, reformatorów holenderskich. Jan z Lejdy

(właściwe nazw. Bockhold) stał się bohaterem opery Meyerbeera „Prorok".
1905 „Krwawa niedziela" w Petersburgu.
23. 1917 oddzielenie kościoła od państwa w Rosji.
1932 Hiszpanja uchwala wydalenie z kraju jezuitów i konfiskatę ich majątku.
24. 1864 ur. Andrzej Niemojewski, poeta, dramaturg, religjoznawca, założyciel i redaktor „Myśli Niepodległej".
1911 masowe ścięcie japońskich „anarchistów".
25. 1736 ur. J. L. Lagrange, wielki matematyk francuski.
26. 17 um. Owidjusz, znany poeta rzymski.
27. 1808 ur. Dawid Fr. Strauss, autor „Życia Jezusa", „Starej i nowej wiary".
1814 um. J. Fichte, filozof niem.
28. 1477 um. Grzegorz z Sanoka, humanista polski.
1886 stracenie 4-ch wodzów socjal.-rew. partji „Proletarjat": Kunickiego, Ossowskiego, Pietrusińskiego i Bardowskiego.
29. 1891 um. K. Bradlaught, przewodniczący Ligi Wolnej Myśli w Anglji.
1856 ur. Aleksander Brückner, znakomity historyk literatury i kultury polskiej.
1864 ur. Fr. Henryk Nowicki, poeta wolnomyślny, piewca Tatr.
1911 um. Wacław Nałkowski (ur. 1852), znakomity geograf polski, publicysta, wolny myśliciel.
1917 um. Wład. Biegański, znak. lekarz i filozof polski.
30. 1866 um. Fr. Rückert, poeta niem.
31. 1887 uznanie bezwyznaniowych stowarzyszeń w Austrji.
1892 pierwszy zjazd socjalistów polskich we Lwowie.

LUTY.

1. 1801 ur. M. Littré, filolog i filozof franc., pozytywista.
1930 um. Benedykt Dybowski (ur. 1835), znakomity zoolog polski, sybirak, wolny myśliciel, pacyfista.
1935 um. Bolesław Limanowski, historyk, socjalista polski.
2. 1829 um. A. E. Brehm, słynny naturalista niem., autor „Życia zwierząt".

3\. 1857 um. Stanisław Worcell, jeden z pierwszych socj. polskich.
1919 Międzynar. Konferencja socjal. w Bernie.*
4\. 1778 ur. Decandoll, wybitny botanik szwajcarski.
5\. 1846 ur. J Most, socjalista niemiecki.
1881 um. Tom Carlyle, znany historyk ang., autor „Bohaterów".
6\. 1804 um. J. Priestley, ang. chemik i przyrodnik, odkrywca tlenu, wolny myśliciel.
7\. 1446 ur. Krysztof Kolumb, znany jako odkrywca Ameryki.
1478 ur. Tomasz Morus, wolnomyślny autor „Utopji", anglik.
8\. 1813 um. Tadeusz Czacki, zasłużony organizator szkolnictwa.
1921 um. Piotr Kropotkin, anarchista ros., historyk i przyrodnik.
9\. 1619 Lucilio Vanini, wolnom., filozof włoski, spalony.
1920 um. J. Wł. Dawid (ur. 1859), wybitny pedagog, psycholog i publicysta.
10\. 1755 um. Monteskjusz, filozof francuski i publicysta, autor „Ducha praw", „Listów perskich".
11\. 1650 um. René Descartes (Kartezjusz), ojciec nowożytnej filozofji. Posądzony o ateizm — musiał opuścić Francję w obawie przed inkwizycją.
1923 I. Zjazd delegatów Stow. Wolnomyślicieli Polskich (W-wa).
1929 Mussolini przywraca państwo kościelne (Città del Vaticano) i zawiera konkordat (Pakty Lateraneńskie).
12\. 1746 ur. Tadeusz Kościuszko, wódz pierwszego powstania.
1804 um. Em. Kant, jeden z największych filozofów wszystkich czasów. Obalił wszystkie teologiczne „dowody" istnienia boga.
1809 ur. Karol Darwin, wielki przyrodnik ang., twórca nowej teorji powstawania gatunków, nazwanej od jego nazwiska — darwinizmem.
1865 ur. Kazimierz Tetmajer, wybitny poeta polski, wolny myśliciel.
13\. 1883 um. Ryszard Wagner, wielki kompozytor niem.
14\. 1766 ur. T. Maltus, ekonomista ang.
15\. 1781 um. E. G. Lessing, dramaturg i krytyk niem., autor „Natana Mędrca".

16. 1834 ur. Ernest Haeckel, wielki przyrodnik niem., darwinista, twórca monizmu przyrodniczego.
1880 pierwszy proces publiczny socjalistów pol. t. zw. „Proletarjatu".
1932 um. Ferd. Buisson (ur. 1841), autor 3-ch Deklaracji wolnomyślicielskich, przyjętych przez Międzynarodowy Kongres Wolnej Myśli w Rzymie w roku 1904.
17. 1600 Giordano Bruno, filozof panteista, głosiciel kopernikańskiego systemu, spalony w Rzymie.
1673 um. Moljer, wielki komedjopisarz franc.
1856 um. Henryk Heine, poeta i satyryk niem., wolny myśliciel.
18. 1546 um. Marcin Luter, wódz Reformacji; oderwał od Rzymu pół Europy.
1564 ur. Galileusz, ojciec nowoczesnej fizyki, matematyk, wynalazca lunety, przy pomocy, której potwierdził prawdziwość kopernikańskiego systemu, prześladowany za to przez inkwizycję.
1564 um. Michał Anioł Buonarotti, genjalny rzeźbiarz, malarz i architekt włoski.
19. 1473 ur. Mikołaj Kopernik, ojciec nowoczesnej astronomji. Dowiódł, że bóg „objawiając" żydom budowę świata, który stworzył — nie miał o tej budowie pojęcia.
1859 ur. Svante Arrhenius, astrofizyk szwecki.
1848 ur. Piotr Chmielowski, wybitny krytyk i historyk literatury, wolny myśliciel.
20. 1887 powstało Stow. bezwyznaniowców w Wiedniu.
21. 1677 um. Benedykt Spinoza, wielki filozof-panteista; natura była dla niego „bogiem".
22. 1732 ur. Jerzy Waszyngton, I. prezydent Stan. Zjedn. Am. Północnej.
1788 ur. Artur Schopenhauer,wielki filozof niemiecki, wolny myśliciel.
1840 ur. Aug. Bebel, pisarz i działacz socjal. niem.
1842 wybucha Rewolucja lutowa we Francji.
23. 1842 ur. E. Hartman, filozof niem.
24. 1467 um. Guttenberg, wynalazca druku.
25. 1571 um. Benvenuto Cellini, słynny rzeźbiarz i złotnik włoski, prześladowany przez papieża Klemensa VII.
1842 ur. Kamil Flammarion, znany astronom franc., spirytysta.
1876 um. Seweryn Goszczyński, belwederczyk, wybitny

wolnomyślny poeta polski. On pierwszy powiedział, że dobry katolik nie może być dobrym polakiem, bo katolicyzm wyklucza wszystko inne.

26. 1802 ur. Wiktor Hugo, wielki poeta, dramaturg i powieściopisarz francuski; wolny myśliciel.

27. 1823 ur. Ernest Renan, religjoznawca i filizof franc., autor „Żywota Jezusa“. Był ostatnim z religjoznawców, który Jezusa traktował jako postać historyczną.

1879 ur. Józef Montwiłł-Mirecki, rewol. i wolny myśliciel.

28. 1683 ur. R. Réaumur, fizyk francuski, wynalazca termometru spirytusowego.

1812 um. Hugo Kołłątaj, historyk, ekonomista, organizator szkolnictwa, najwybitniejszy z racjonalistów polskich XVIII w., wróg jezuitów.

1843 ur. Kazimierz Chłędowski, wybitny historyk polski, świetny znawca sztuki i obyczaju Włoch z czasów Renesansu i Barokka. Pozostawił szereg pomnikowych monografij, w których odtwarza życie kilkunastu papieży i ich rodzin, nie ukrywając niczego. Wolny myśliciel.

29. 1792 ur. Rossini, słynny muzyk włoski, twórca szeregu oper.

MARZEC.

1. 399 przed erą chrześc., Sokrates wypija truciznę.

1869 um. A. Lamartine, poeta i mąż stanu franc.

2. 1886 um. Otto von Corvin (Wierzbicki), rewol. i wolny myśliciel niemiecki, autor „Kleszego zwierciadła“ i „Historji świata“.

1919 powstanie III-ej Międzynarodówki socjalistycznej.

3. 1924 rozdział kościoła od państwa w Turcji i zniesienie kalifatu.

4. 1858 um. M. C. Perry, żeglarz amerykański.

5. 1827 um. P. Sz. Laplace, matematyk i astronom franc., twórca głośnej teorji powstania ciał niebieskich.

6. 1475 ur. Michał Anioł Buonarotti, genjalny rzeźbiarz, malarz i architekt włoski.

7. 1792 ur. J. Herschell, astronom ang.

1908 wyklęcie ks. Alfreda Loisy, przywódcy modernistów franc.

1933 um. Arystydes Briand (ur. 1862), realizator prawa o rozdziale kościoła od państwa we Francji, laureat pokojowej nagrody Nobla.

8. 1785 ur. A. Manzoni, poeta i powieściopisarz włoski.

1865 ur. Leo Belmont, poeta, powieściopisarz, tłumacz, publicysta, religjoznawca, wolny myśliciel.

9. 1785 astronom W. Herschell, odkrywa Urana.

1838 ur. Ludwik Gumplowicz, wybitny socjolog polski, wolny myśliciel.

1848 rewolucja w Wiedniu.

10. 1872 um. Józef Mazzini, polityk włoski, działający w duchu zjednoczenia Włoch; wolny myśliciel.

1906 um. E. Richter, polityk niem.

11. 1544 ur. Torquato Tasso, poeta włoski, autor „Jerozolimy wyzwolonej".

12. 1726 powstanie wolnomularstwa we Francji.

1917 upadek caratu w Rosji.

13. 1733 ur. J. Priestley, chemik ang., odkrywca tlenu, wolny myśliciel.

1843 ur. Jan Baudoin de Courtenay, światowej sławy filolog, publicysta, wolny myśliciel, jeden z założycieli P.Z.M.W. i pierwszy jego prezes.

14. 1801 um. biskup Ignacy Krasicki, poeta, bajkopisarz, autor „Monachomachji" i „Antymonachomachji", dwóch zjadliwych satyr na kler zakonny.

1883 um. Karol Marks, twórca naukowego socjalizmu.

15. 1830 ur. Elizeusz Reclus, geograf francuski, wolny myśliciel.

16. 1858 um. Nees v. Esenbeck, botanik i filozof przyrody.

17. 1811 ur. K. Gutzkow, autor „Urjela Acosty".

1832 powstaje Towarzystwo Demokratyczne.

1921 uchwalono Konstytucję marcową, wprowadzającą w Polsce ustrój republikański, znoszącą herby i tytuły rodowe, gwarantującą wszystkim obywatelom, równość prawną, wolność sumienia i przekonań.

1929 um. Antoni Lange (ur. 1861), wybitny wolnomyślny poeta, nowelista, tłumacz.

18. 1466 ur. Erazm z Rotterdamu, głośny humanista niem. Przygotował grunt naukowy pod Reformację.

1871 Komuna Paryska.

19. 1682 artykuły gallikańskie.

1887 um. J. I. Kraszewski.

20. 1727 um. Izaak Newton, genjalny fizyk i matematyk,

odkrywca prawa ciążenia, twórca mechaniki nieba.

1828 um. Henryk Ibsen, wielki dramaturg norweski.

21. 1685 ur. Jan Seb. Bach, wielki muzyk niemiecki.

22. 1832 um. J. W. Goethe, genjalny poeta niemiecki, wolny myśliciel.

23. 1842 um. Stendhal.

24. 1794 J. B. Cloots, rewolucjonista francuski, stracony.

25. 1920 um. Kazimierz Chłędowski, wybitny historyk polski, świetny znawca sztuki i obyczaju Włoch z czasów Odrodzenia i Barokka. Pozostawił szereg pomnikowych monografij, w których odtwarza życie kilkunastu papieży i ich rodzin, niczego nie ukrywając.
Wolny myśliciel.

26. 1827 um. Ludwik Beethoven, genjalny muzyk niemiecki.

27. 1810 um. Roentgen, fizyk niem., odkrywca promieni elektrycznych, nazwanych jego nazwiskiem.

28. 1689 Kazimierz Łyszczyński skazany za ateizm na wyrwanie języka i spalenie.

29. 1826 ur. Wilhelm Liebknecht, wybitny socj. niem.

1824 ur. Ludwik Buechner, lekarz niem., szermierz wolnej myśli, autor głośnej w swoim czasie pracy „Siła i materja".

30. 1634 ur. B. Bekker, światły teolog reformowanego kościoła.

31. 1596 ur. Réné Descartes (Kartezjusz), ojciec nowoczesnej filozofji. Posądzony o ateizm, musiał uchodzić z Francji w obawie przed inkwizycją.

1732 ur. Haydn, muzyk niemiecki.

1811 ur. Bunsen R. W., chemik niem., (zm. 1896), odkrył wespół z Kirchoffem analizę widmową, przez co wyposażył astronomję w nowy środek badawczy.

1888 um. J. M. Guyau (ur. 1855), poeta, filozof, moralista i wolny myśliciel franc.

KWIECIEŃ.

1. 1578 ur. Wiljam Harvey, twórca fizjologji i odkrywca obiegu krwi.

1750 ur. Hugo Kołłątaj, wolny myśliciel, przywódca rewolucjonistów polskich XVIII w.

2\. 1840 ur. Emil Zola, romansopisarz franc., wolny myśliciel.

3\. 1849 um. J. Słowacki.

1851 ur. Bolesław Czerwiński, autor „Czerwonego sztandaru“.

4\. 1794 Kamil Desmoulins, jeden z przywódców Rewolucji franc. i pisarz, stracony.

5\. 1794 ginie pod gilotyną Danton, jeden z przywódców Rewolucji francuskiej.

1932 um. W. Ostwald, wielki chemik niem., wolny myśliciel.

6\. 1520 um. Rafael, sławny malarz włoski.

7\. 1772 ur. Fourier, społecznik francuski, jeden z pierwszych teoretyków socjalizmu.

8\. 1835 um. W. Humboldt, poeta, uczony, mąż stanu.

9\. 1626 um. Bakon na Werulamie, filozof ang.

10\. 1870 ur. W. Lenin.

1881 powstanie w Niemczech Związku Wolnej Myśli.

11\. 1079 Biskup Szczepanowski — zabity za zdradę stanu.

1826 ur. Ferdynand Lassalle, przywódca socjalistów niemieckich.

12 1831 ur. Meunier, belg. rzeźbiarz i malarz.

13\. 1794 P. G. Chaumette, rewolucjonista franc., stracony.

14\. 1865 zamordowanie prezydenta Stanów Zjednocz. Am. Półn. Abrahama Linkolna za zniesienie niewolnictwa.

1911 wyklęcie Zaraniarzy.

1930 upadek monarchji w Hiszpanji.

15\. 1888 um. Józef Dietzgen, niem. filozof, materj., socjalista.

1927 um. Feliks Perl — wyb.. socjalista polski.

1844 ur. Anatol France, światowej sławy powieściopisarz franc., wolny myśliciel, wszystkie jego dzieła
sarz franc., wolny myśliciel, wszystkie jego dzieła
są na indeksie.

17\. 1917 um. dr. L. Zamenhof, twórca języka międzynarodowego „Esperanto“.

18\. 1480 ur. Tomasz Morus, angielski mąż stanu, autor „Utopji“.

1873 um. J. Liebig, chemik niem.

19\. 1824 um. Byron, wielki poeta ang.

1882 um. Karol Darwin, wielki przyrodnik angielski, twórca teorji powstawania gatunków.

20\. 1884 Encyklika Leona XIII „Humanum genis“, wyklinająca Wolnych Mularzy.

21\. 1488 ur. Ulrych von Hutten, humanista szwajcarski.
22\. 1564 ur. Szekspir, genjalny dramaturg ang.,
1724 ur. K. Kant, genjalny filozof niem.,
1904 um. P. Chmielowski, krytyk i historyk literatury.
23\. 1870 ur. N. Lenin, przywódca rewolucjonistów ros.
24\. 1763 ur. P. G. Chaumette, rewolucjonista franc.
25\. 1595 um. Torquato Tasso, poeta włoski.
26\. 1699 um. Racine, tragik franc.
1871 ur. Feliks Perl — wyb. socjalista polski.
27\. 1820 ur. H. Spencer, filozof ang., twórca socjologji.
28\. 1857 ur. W. P. Biegański, filozof.
1920 um. B. Timirazjew (ur. 1843), przyrodnik i rewolucjonista ros.
29\. 1883 um. H. Schulze-Delitzsch, polityk i kooperatysta niemiecki.
30\. 1899 um. L. Büchner, przyrodnik niem., szermierz Wolnej Myśli.
1911 um. Stan. Brzozowski, pisarz i myśliciel.

NIECH SIĘ ŚWIĘCI 1 MAJA!!!

MAJ.

1\. 1890 Pierwsze międzynarodowe święto pracy,
1917 um. J. Ochorowicz (ur. 1859), filozof i psycholog.
2\. 1519 um. Leonardo da Vinci.
3\. 1872 Konstytucja 3-go Maja.
1469 ur. Machiavelli, historyk i polityk włoski.
4\. 1707 ur. Linneusz, przyrodnik.
5\. 1811 ur. J. W. Draper, wolnomyśliciel ang.
1818 ur. Karol Marks, twórca socjalizmu naukowego.
6\. 1758 ur. Robespierre, przywódca jakobinów.
1859 um. Al. v. Humboldt, przyrodnik niem.
1926 um. Wł. Smoleński (ur. 1851), historyk wolnom.
7\. 1880 um. Flaubert, wolnomyślny pisarz franc.
8\. 1794 ginie na szafocie chemik franc. Antoni Lavoisier, odkrywca prawa zachowania materji.
1814 ur. Bakunin, rewolucjonista ros.
1851 ur. St. Witkiewicz, malarz, krytyk, myśliciel i pisarz wolnomyślny.

9\. 1805 um. Fr. Szyller, genjalny poeta i dramaturg niem.
1873 um. J. St. Mill, filozof pozytyw. ang.
10\. 1760 ur. Rouget de l'Isle, autor „Marsyljanki".
11\. 1686 um. Otton Guericke, fizyk niem., wynalazca maszyny pneumatycznej.
12\. 1871 um. J. F. W. Herschel, astronom.
1912 um. Bolesław Prus. autor „Faraona" i in.
13\. 1832 um. Cuvier, przyrodnik franc.
14\. 1771 ur. R. Oven, przemysłowiec ang., praktyk socjalizmu.
15\. 1847 um. Daniel O'Connell, obrońca swobód Irlandji.
16\. 1788 ur. Fryd. Reuckert, poeta niem.
17\. 1749 ur. Edward Jenner, wynalazca szczepienia ospy.
18\. 1910 um. El. Orzeszkowa (ur. 1842), powieściopisarka i społeczniczka.
19\. 1792 ur. Fichte, filozof niem.
1826 um. Saint-Simon, pierwszy teoretyk socjalizmu.
1931 um. Daniel Zgliński, pisarz, wolny myśliciel.
20\. 1806 ur. J. St. Mill, filozof ang.
21\. 1506 um. Krzysztof Kolumb, odkrywca Ameryki.
22\. 1813 ur. R. Wagner, genjalny muzyk niem.
1885 um. Wiktor Hugo, genjalny wolnomyślny poeta i pisarz franc.
23\. 1842 ur. M. Konopnicka, wolnomyślna poetka polska.
1863 założenie ogólno-niemieckiego stowarzyszenia robotniczego.
1906 um. H. Ibsen, wybitny dramaturg norw.
24\. 1543 um. M. Kopernik.
1797 Babef. komunista franc., stracony.
25\. 1681 um. Calderon, dramaturg hiszp.
26\. 1848 powstanie w Wiedniu.
27\. 1265 ur. Dante, genjalny poeta włoski, autor „Boskiej komedji".
28\. 1836 ur. Jan Karłowicz, filolog, folklorysta, wolny myśliciel.
1862 um. H. Th. Buckle, historjozof ang.
1871 upadek Komuny Paryskiej.
1932 pierwszy wzlot do stratosfery (prof. Piccard).
29\. 1885 um. Alfred Meissner (ur. 1822), pisarz i poeta wolnościowy niem.
30\. 1416 Hieronim z Pragi, husyta, spalony.
1778 um. Wolter, historyk i filozof encyklop., wolnymyśliciel.
31\. 1817 um. Jerzy Herwegh, piewca wolności niemieckiej.

CZERWIEC.

1\. 1928 Nr. 1 „Wolnomyśliciela Polskiego“, Warszawa.
2\. 1307 Spalenie reformatora Dolcino.
3\. 1657 um. W. Harvey, fizjolog, odkrywca obiegu krwi.
4\. 1865 um. A. Th. Kupfer, astronom.
5\. 1723 ur. Adam Smith, ekonomista ang.
6\. 1841 ur. E. Orzeszkowa, powieściopisarka i społeczniczka.
1861 um. Cavour, zniszczył świecką władzę papieża wraz z Mazzinim i Garibaldim.
1533 um. Ariosto, poeta włoski, autor „Orlanda szalonego“.
7\. 1826 um. J. Fraunhofer, optyk.
1876 I. powszechny kongres stowarzyszeń kremacyjnych (w Dreźnie).
8\. 1876 um. George Sand, słynna autorka.
9\. 1781 ur. Jerzy Stephenson, wynalazca lokomotywy.
1889 odsłonięcie pomnika Giordana Bruno w Rzymie.
10\. 1806 zniesienie niewolnictwa w Anglji.
11\. 1294 um. Roger Bacon, badacz przyrody, więziony 14 lat za swe postępowe przekonania.
12\. 1848 powstanie w Pradze.
13\. 1773 ur. Tomasz Young, fizyk, odczytał hieroglify egipskie.
1838 ur. Tad. Wojciechowski, historyk, wykrył zdradę „św.“ Stanisława.
14\. 1848 zdobycie Zbrojowni w Berlinie.
1903 um. J. Karłowicz, filolog, folklorysta, wolny myśliciel.
15\. 1667 ur. Rembrandt, wielki malarz holenderski.
16\. 1313 ur. Boccacio, autor „Dekamerona“.
1497 Amerigo Vespucci odkrywa Amerykę.
1869 um. Br. Trentowski, filozof, pedagog, wolny myśliciel.
17\. 1818 ur. K. Gounod, myzyk franc., twórca opery „Fausta“.
18\. 1155 Arnold z Brescji (reformator kościoła) powieszony i spalony.
19\. 1623 ur. Bł. Pascal, matematyk i filozof franc. z przekonań religijnych jansenista.
20\. 1808 um. Franc. Dmochowski, tłumacz Iljady Homera.
21\. 1789 um. P. H. Holbach (ur. 1723), wolny myśliciel, encyklopedysta, autor „Systemu natury“.

1918 um. Edward Abramowski, psycholog i ekonomista polski.

22. 1527 um. M. Machiavelli, pisarz i polityk włoski.

23. 1633 Galileusz zmuszony do odprzysiężenia „herezji" Kopernika.

24. 1717 powstanie wolnomularstwa (w Anglji).

1793 uchwalenie Deklaracji Praw człowieka i obywatela.

25. 1843 um. J. Fr. Kin, autor libretta do opery Webera „Wolny strzelec".

26. 393 ginie w bitwie z persami cesarz rzymski Juljan, zwany przez chrześcijan Apostatą (odstępcą), wielbiciel greckiej filozofji i poezji.

27. 1848 um. Daniel Zschokke, historyk i polityk szwajcarski.

28. 1712 ur. J. J. Rousseau, filozof i pedagog franc.

29. 1577 ur. P. P. Rubens, wielki malarz holenderski.

1878 ur. Stan Brzozowski, pisarz i myśliciel.

30 1789 ur. Horacy Vernet, malarz franc.

LIPIEC.

1 1646 ur. Leibnitz, filozof i matematyk niem.

1766 de la Barre, wolnomyśliciel fr., poddany torturom, ścięty i spalony.

1876 um. M. Bakunin, rewolucjonista ros.

2. 1778 um. J. J. Rousseau, filozof i pedagog franc.

3 1907 potępienie „modernizmu" w kościele przez Piusa X-go.

4. 1807 ur. Garibaldi.

1934 um. M. Skłodowska-Curie, odkrywczyni radu.

5. 1804 ur. George Sand, powieściopisarka franc.

1904 oddzielenie kościoła od państwa we Francji.

1905 um. El. Reclus, geograf franc.

6 1415 Jan Hus spalony.

1535 Tomasz Morus, twórca „Utopji", ścięty.

1646 ur. Leibnitz, filozof i matematyk niem.

7. 1893 um. Guy de Maupassant, pisarz franc.

8. 1822 utonął J. B. Shelley, poeta ang.

9. 1386 Arnold Winkelried, kmieć szwajc., wzór poświęcenia, ścięty.

10 1509 ur. Kalwin, twórca wyznania kalwińskiego, spalił żywcem Michała Serveta, lekarza.

11. 1536 um. Erazm z Rotterdamu, humanista.
12. 1801 ur. C. Steinheil, zbadał naukowo zasady telegrafji elektrycznej.
13. 1683 rewolucja angielska.
1762 um. James Bradley, astronom, odkrywca pozornego ruchu gwiazd wywołanego ruchem ziemi i kołysaniem się osi ziemskiej.
14. 1789 zdobycie Bastylji.
1817 um. Anna Stael, autorka franc., rewolucjonistka.
1874 ur. J. Żuławski, poeta, filozof.
1889 założenie 2-giej Międzynarodówki socjalistycznej w Paryżu.
15. 1809 ur. Proudhon, publicysta i socjalista frac.
1834 zniesienie inkwizycji w Hiszpanji.
16. 1857 um. P. Béranger, rewolucyjny pisarz franc.
17. 1790 um. Adam Smith, ekonomista ang.
18. 1374 um. Petrarka, poeta włoski,
19. 1844 um. Stefan Geoffroy Saint-Hilaire, przyrodnik francuski.
20. 1304 ur. Petrarka, poeta włoski.
1658 uchwała sejmowa o wygnaniu arjan z Polski.
1840 założenie ang. Stowarzyszenia Czartystów (ruch rew. robotn.).
21. 1773 zniesienie zakonu jezuitów.
22. 1621 ur. Shaftesbury, ang. mąż stanu, protektor filoz. Johna Locke.
23. 1824 ur. Kuno Fischer, filozof niem.
24. 1802 ur. Al. Dumas, słynny powieściopisarz franc.
25. 1790 um. Basedow, reformator wychowania.
26. 1896 Międzynarodowy Kongres Robotniczy w Londynie.
27. 1830 rewolucja w Paryżu.
28. 1794 zgilotowanie Robespierre'a.
1840 ur. L. Feuerbach, filozof i wolny myśliciel niem.
1913 um. Wiślicki, red. „Przeglądu tygodn.".
1931 um. Aug. Forel, psycholog, wolny myśliciel.
29. 1856 um. Robert Schumann, muzyk niem.
30. 1784 um. Diderot, encyklopedysta franc.
31. 1914 zamordowanie Jana Jaurés'a, socjalisty franc.

SIERPIEŃ.

1. 1744 ur. Lamarck, przyrodnik franc., poprzednik Darwina.
   1925 założenie Międzynarodówki Wolnomyślicieli Proletarjackich.
2. 1799 um. J. S. Montgolfier.
   1897 um. Adam Asnyk, poeta-myśliciel.
3. 1492 Pierwsza podróż Kolumba.
4. 1792 ur. J. B. Shelley, poeta ang.
5. 1895 ur. Fr. Engels, socjalista niem., przyjaciel Karola Marksa.
6. 1789 ur. Franciszek Liszt, muzyk.
   1855 ur. Ad. Mahrburg — filozof polski.
7. 1900 um. Liebknecht, socjalista niem.
8. 1584 ucieczka T. Münzera, zwolennika reformacji do Mühlhausen.
   1847 ur. B. Prus, autor „Faraona" i in.
9. 1822 ur. Jakób Moleschott, fizjolog.
   1916 um. Ernest Haeckel, przyrodnik niem., darwinista.
10. 1810 ur. Kamil Cavour, włoski mąż stanu.
    1915 um. J. Żuławski, poeta-filozof, wolny myśliciel.
11. 1851 um. Wawrzyniec Oken, przyrodnik i filozof niem.
12. 1848 um. J. Stephenson, odkrywca lokomotywy.
    1901 um. A. E. Nordenskjöld, naturalista i podróżnik szwecki.
13. 1802 um. M. Lenau, poeta niem.
    1871 ur. K. Liebknecht, socjalista niem.
    1913 um. Aug. Bebel, socjalista niem.
    1920 um. Ign. Radliński, religjoznawca, wolnomyśliciel.
14. 1841 um. J. Fr. Herbart, filozof niem.
15. 1771 ur. Walter Scott, poeta i powieściopisarz ang.
16. 1743 ur. Lavoisier, chemik franc., odkrywca prawa zachowania materji.
    1832 ur. W. Wundt, psycholog i filozof niem.
17. 1868 ur. Edward Abramowski, psycholog i ekonomista.
18. 1855 konkordat między Austrją a Piusem IX.
19. 1662 um. B. Pascal, matematyk i filozof franc.
    1780 ur. P. Beranger, rewoluc. pisarz franc.
    1909 um. L. Gumplowicz, socjolog, wolny myśliciel.
20. 1854 um. Schelling, filozof niem.
    1901 Amsterdamska Międzynarodówka Górników.
21. 1820 ur. Jan Tyndall, fizyk ang.
    1859 ur. L. Krzywicki, socjolog polski.

22, 1584 um. Jan Kochanowski, ojciec poezji polsk., duch wolnomyślny.
23. 1769 ur. Cuvier, naturalista franc.
1809 ur. Słowacki.
1927 Sacco i Vanzetti, anarchiści włoscy, straceni.
24. 1445 um. Wieniawita Elgot Jan, filozof.
25. 1900 um. Fr. Nietzsche, filozof i moralista niem.
26. 1813 ur. Teodor Koerner, poeta niem., piewca wolności.
27. 1770 um. Hegel, filozof niem.
28. 1749 ur. Goethe, genjalny poeta niem., wolny myśliciel.
29. 1632 ur. John Locke, filozof i pedagog ang.
1880 I. Międzynarodowy Kongres Myśli Wolnej.
30. 1856 um. Jan Ross, żeglarz angielski, badacz strefy podbiegunowej.
31. 1864 um. F. Lassalle, socjalista niem.
1821 ur. Helmholtz, fizyk niem.

WRZESIEŃ.

1. 1523 um. Ulrich v. Hutten, humanista.
1906 ukazał się pierwszy numer „Myśli Niepodległej“ pod red. A. Niemojewskiego.
2. 1853 ur. W. Ostwald, chemik i wolny myśliciel niem.
3. 1850 ur. F. Delitzsch, asyrjolog niem.; dowiódł asyryjskiego pochodzenia pewnych mitów biblijnych.
4. 1926 pierwsza delegacja wolnomyślicielska wyjeżdża do Rosji.
5. 1568 ur. Campanella, mnich wolnomyślny, późniejsza ofiara inkwizycji.
1857 um. A. Comte, filozof pozytyw. franc.
1568 ur. Campanella, mnich wolnomyślny, późniejsza
1915 um. St. Witkiewicz, krytyk i wolny myśliciel.
6. 1908 założenie Centralnego Związku Proletarjackich Wolnomyślicieli.
7. 1707 ur. J. L. Buffon, naturalista franc.
1931 M.K.W.M. w Berlinie uchwala powołać do życia M.U.W.M.
8. 1907 rozpoczyna się pierwszy Kongres Wolnej Myśli na ziemiach słowiańskich (w Pradze).
1911 I. Kongres Zw. Monistów (Hamburg).
9. 1737 ur. Galvani, fizjolog i fizyk włoski.
10. 1683 um. Jan Colbert, minister franc., położył dla oświaty duże zasługi.

11. 1723 ur. Basedow, reformator na polu wychowania.
1838 ur. Adam Asnyk, poeta-myśliciel.
12. 1823 ur. Kornel Ujejski, poeta.
13. 1872 um. L. Feuerbach, wolnomyślny filozof niem.
14. 1263 ur. Dante, autor „Boskiej komedji".
1864 ur. Stefan Żeromski.
15. 1851 um. Jakób Cooper, romansopisarz ameryk.
16. 1736 um. Fahrenheit, fizyk,
17. 1743 ur. Condorcet, racjonalista franc.
1931 Hiszpanja republiką robotniczą.
18. 1721 ur. Wilhelm Robertson, historyk ang.
19. 1897 um. Kornel Ujejski, poeta.
20. 1870 koniec papieskiej monarchji uniwersalnej.
21. 1792 I. Republika we Francji.
1832 um. Walter Scott, poeta i pisarz ang.
1860 um. A. Schopenhauer, wolnomyślny filozof niem.
22. 1791 ur. Faraday, fizyk i chemik.
23. 1877 um. Leverrier, astronom, odkrywca planety Neptun.
24. 1855 um. V. Bellini, muzyk włoski.
25. 1865 Allokucja Piusa IX „Multiplices inter", potępiająca masonów.
26. 1896 rozpoczyna się kongres przeciwwolnomularski w Trydencie.
27. 1467 um. Gutenberg, wynalazca druku.
28. 1783 um.Fulgencjusz Obermajer, pedagog i autor.
29. 1809 um. K. Dupuis, twórca szkoły astralistycznej w religjoznawstwie.
1902 um. E. Zola, słynny powieściopisarz franc.
30. 1857 ur. H. Sudermann, dramaturg niem.

PAŹDZIERNIK.

1. 1684 um. Piotr Corneille, twórca tragedji franc.
2. 1892 um. Ernest Renan, filozof i religjoznawca.
1927 um. Svante Arhenius, astrofizyk szwecki.
3. 1853 um. Dominik Franc. Arago, fizyk i matematyk francuski.
4. 1575 ur. Guido Reni, malarz włoski.
5. 1713 ur. Djonizy Diderot, encyklopedysta franc.
1924 I. Kongres Proletarjackich Wolnych Myślicieli (Wiedeń).
6. 1547 ur. Cervantés, poeta hiszpański.

7. 1862 ur. Otto Ernst.
8. 1669 um. Rembrandt, malarz holend.
1910 um. M. Konopnicka, genjalna wolnomyślna poetka polska.
9. 1909 Fr. Ferrer skazany na śmierć.
1908 J. Montwiłł - Mirecki, rewolucjonista i wolny myśliciel, rozstrzelany.
10. 1837 um. Fourier, francuski teoretyk socjal. (utopista).
1932 um. Ludw. Wahrmund, prof. prawa kościelnego, wolny myśliciel.
11. 1531 um. Zwingli, reformator religijny szwajc.
12. 1812 ur. Otto v. Corvin (prawdziwe nazwisko — Wierzbicki), wolny myśliciel, autor „Kleszego Zwierciadła“.
13. 1601 um. Tycho de Brahe, astronom.
1821 ur. Rudolf Virchov, patolog i antropolog niem.
1909 Fr. Ferrer, rozstrzelany,
1924 um. Anatol France, wolnomyślny pisarz franc.
14. 1891 program erfurcki.
1931 rozdział kościoła od państwa w Hiszpanji.
15. 1817 um. Kościuszko.
1844 ur. Fr. Nitzsche, filozof i moralista niem., autor „Antychrysta“ i innych.
16. 1854 ur. K. Kautsky, pisarz socjalistyczny.
1931 um. Jahołkowska, pedagogiczka, społeczniczka, wolna myślicielka polska.
17. 1849 um. Fr. Chopin, genjalny muzyk, wolny myśliciel.
18. 1893 um. K. Gounod, twórca opery „Faust“,
1931 um. Eddison, słynny wynalazca ameryk.
19. 1745 um. J. Swift, ang. satyryk polityczny, autor „Podróży Guliwera“.
20. 1771 um. Tobjasz Smollet, romansopisarz ang.
21. 1790 ur. Lamartine, franc. poeta, historyk, mąż stanu.
22. 1811 ur. Fr. Liszt, muzyk.
1859 um. Ludwik Spokr, kompozytor i wirtuoz niem.
23. 1806 ur. A. Stifter, poeta niem. (um. 1868).
24. 1822 ur. H. Tom Buckle, genjalny historyk ang.
1923 powstanie w Hamburgu.
25. 1800 ur. Tom Macenlay, wielki dziejopisarz i krytyk angielski.
1806 ur. Max Stirner, filozof niem.
1931 otwarcie pierwszej poradni świadomego macierzyństwa (w Warszawie).
26. 1828 um.Tom. Thaer, założyciel I. Instytutu rolniczego w Niemczech.

27. 1553 Michał Servet, uczony lekarz, ginie na stosie.
1728 ur. James Cook, żeglarz.
28. 1704 um. J. Locke, filozof ang.
1759 ur. Danton, jeden z głównych przywódców Rewolucji francuskiej.
29. 1656 ur. E. Halley, matematyk i astronom ang.
30. 1762 ur. A. Chénier, poeta rewoluc.
1835 powstała pierwsza polska organ. socjal. „Lud Polski".
1835 ur. Bol. Limanowski, historyk, socjalista polski.
31. 1571 Marcin Luter przybija 95 tez na drzwiach kościoła w Wittenberdze.

LISTOPAD.

1. 1469 um. F. Kallimach, humanista włoski, przypisuje mu się autorstwo „Rad", działał w Polsce.
1893 um. Jan Matejko, malarz polski.
2. 1840 um. Izajasz Tegner, poeta szwecki.
3. 1560 ur. Hannibal Carraeci, malarz włoski.
1921 um. A. Niemojewski, poeta, religjoznawca, redaktor „Myśli Niepodległej".
1929 um. J. Baudouin de Courtenay, filolog, wolny myśliciel.
4. 1801 ur. Sew. Goszczyński, wolnomyślny poeta.
1932 um. Sal. Reinach (ur. 1858), historyk, religjoznawca, wolny myśliciel.
5. 1807 um. Angelika Kauffman, malarka.
6. 1777 um. Bernard Jussieu, botanik franc.
1933 um. J. Landau, redaktor „Racjonalisty".
7. 1867 ur. M. Skłodowska-Curie, odkrywczyni radu.
1917 Rewolucja Rosyjska.
8. 1674 um. J. Milton, poeta ang., autor „Raju utraconego".
9. 1918 rewolucja w Berlinie, ucieczka Wilhelma II.
10. 1753 ur. Fr. Schiller, genjalny poeta i dramaturg niem.
11. 1837 ur. Art. Grottger, malarz, wolny myśliciel.
1918 um. Wiktor Adler. Polityczne wyzwolenie Polski.
12. 1755 ur. St. Staszic, pisarz polit., wolny myśliciel.
13. 1868 um. Rossini, muzyk włoski.
14. 1716 um. Leibnitz, filozof i matematyk niem.
1831 um. Hegel, filozof niem.
15. 1630 um. Kepler, astronom.

16. 1717 ur. Jan d'Alambert, matematyk, jeden z twórców Encyklopedji.
17. 1776 ur. Fr. Schlosser, historyk niem.
1825 um. A. Czarnocki, pierwszy etnograf polski.
18. 1832 ur. A. E. Nordenskjöld, przyrodnik i podróżnik szwecki, kierownik wyprawy podbiegunowej.
19. 1770 ur. Thorwaldsen, rzeźbiarz duński.
20. 1913 um. A. Mahrburg, filozof polski.
1925 um. St. Żeromski.
21. 1655 Kordecki poddaje się szwedom.
1694 ur. Wolter, wielki racjonalista franc., wolny myśliciel.
1768 ur. Schleiermacher, filozof niem.
1892 II-gi Zjazd socj. polsk. w Paryżu, na którym została utworzona PPS.
1919 um. Tad. Wojciechowski, historyk, wykrył zdradę „św." Stanisława.
22. 1849 ur. Fr. Mauthner, pisarz niem.
23. 1801 um. Teodor Waga, historyk i prawoznawca.
1847 ur. Daniel Zgliński, pisarz, wolny myśliciel.
24. 1631 ur. Spinoza.
1821 ur. H. Buckle, genjalny historyk ang.
25. 1622 um. Piotr Fabrycy, mówca polski.
26. 1855 um. A. Mickiewicz.
27. 1701 ur. Andrzej Celsius. astronom i fizyk szwecki, projektodawca termometru stustopniowego.
28. 1830 ur. Fr. Engels.
1907 um. St. Wyspiański.
29. 1830 Powstanie listopadowe.
30. 1835 ur. Mark Twain, satyryk i humorysta ameryk.
1890 ur. L. Ackermannowa, poetka-ateistka.

GRUDZIEŃ.

1. 1800 ur. Michał Vörösmarty, poeta węgierski.
2. 1547 um. Ferdynand Cortez, hiszpan, zdobywca Meksyku, okrutny, fałszywy, chciwy.
9. 1608 ur. J. Milton, poeta ang., twórca „Raju utra-
4. 1894 Artur Berson z Nowego Sącza celem zbadania chmur pierzastych wzbija się z Berlina balonem do wysokości 9155 metrów.
5. 1791 um. Mozart, genjalny muzyk niem.
1870 um. A. Dumas.

6\. 1774 założenie I-ej szkoły ludowej w Austrji.
7\. 1724 ścięcie w Toruniu burmistrza i 9 mieszczan.
1905 ukaz o wolności prasy w Rosji.
8\. 1864 Syllabus Piusa IX, wyklina nowoczesną cywilizację.
1907 pierwsze zgromadzenie Wolnej Myśli w Warszawie.
9\. 1608 ur. J. Milton, poeta ang., twórca „Raju utraconego".
1641 um. Van Dyck, malarz holenderski.
10\. 1930 um. Szym. Bolivar, oswobodziciel Południ. Ameryki (Boliwja).
1889 um. L. Anzengruber, pisarz.
11\. 1803 ur. Hektor Berlioz, kompozytor franc.
1843 ur. R. Koch, bakterjolog niem., „pogromca cholery".
12\. 1802 założenie uniwersytetu w Dorpacie.
13\. 1797 ur. Henryk Heine, poeta niem.
1843 ur. Ignacy Radliński, religjoznawca, wolny myśliciel,
1867 um. Art. Grottger, twórca „Wojny", wolny myśliciel.
14\. 1546 ur. Tycho de Brahe, astronom duński.
1799 um. Waszyngton, I Prezydent Stanów Zjedn. Am. Północnej.
1905 zniesienie niewolnictwa w kolonjach franc.
1931 um. Gust. le Bon, historyk i socjolog franc. wolny myśliciel.
15\. 1859 ur. dr. Zamenhof, twórca języka międzynarodowego „Esperanto".
16\. 1878 um. Karol Gutzkow, autor dram. „Urjel Acosta".
17\. 1770 ur. Beethoven, genjalny muzyk niem.
18\. 1829 um. Lamarck, przyrodnik franc. i poprzednik Darwina.
19\. 1890 um. Caesar de Paepe, socjolog belg.
20\. 1755 ur. L. Ranke, historyk papiestwa.
21\. 1375 um. Boccacio, poeta włoski.
1639 ur. Racine, tragik franc.
22\. 1572 J. Sylvan, stracony przez kalwinistów.
23\. 1709 ur. J. O. Lamettrie, filozof franc., materjalista.
24\. 1927 um. W. M. Bechtierew.
25\. 1912 Międzynarodowy Kongres Socjal. w Bazylei „Wojna Wojnie".
26\. 1771 um. Helvetius, filozof franc.
27\. 1571 ur. J. Kepler, astronom.

1822 ur. Pasteur, genjalny bakterjolog franc.
1905 rewolucja w Moskwie.
28. 1608 um. Sebastjan Klonowicz, wolnomyślny poeta polski.
29. 1834 um. Th. Malthus, ekonomista ang.
1929 I. Zjazd del. P.Z.M.W. i uchwalenie 3 deklaracyj ideowych.
30. 1819 ur. T. Fontaine, poeta i essaista.
31. 1622 um. Filip Klawer, geograf polski.
1822. um. L. Gambetta, franc. mąż stanu, republ.

Człowiek wolny nie myśli o niczem mniej, jak o śmierci, a mądrość jest rozmyślaniem nie o śmierci, lecz o życiu.

Spinoza

„Religja — to opjum dla ludu“.

Marx

WYJĄTKI Z KONSTYTUCJI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z DNIA 17 MARCA 1921 ROKU.

Art. 102. Praca... pozostawać ma pod szczególną ochroną Państwa.

Każdy obywatel ma prawo do opieki Państwa nad jego pracą, a w razie braku pracy, choroby, nieszczęśliwego wypadku i niedołęstwa — do ubezpieczenia społecznego.

Art. 103. Praca zarobkowa dzieci niżej lat 15 jest zakazana.

Art. 104. Każdy obywatel ma prawo swobodnego wyrażania swoich myśli i przekonań, o ile przez to nie narusza przepisów prawa.

Art. 105. Poręcza się wolność prasy. Nie może być wprowadzona cenzura.

Art. 108. Obywatele mają prawo koalicji, zgromadzania się i zawiązywania stowarzyszeń i związków.

Art. 111. Wszystkim obywatelom poręcza się wolność sumienia i wyznania. Żaden obywatel nie może być z powodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach, przysługujących innym obywatelom.

Wszyscy mieszkańcy Państwa Polskiego mają prawo wolnego wyznawania zarówno publicznie jak prywatnie swej wiary i wykonywania przepisów swej religji lub obrządku, o ile to nie sprzeciwia się porządkowi publicznemu ani obyczajności publicznej.

Art. 112. Wolności wyznania nie wolno używać w sposób, przeciwny ustawom. Nikt nie może uchylać się od spełnienia obowiązków publicznych z powodu swoich wierzeń religijnych. Nikt nie może być zmuszony do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych, o ile nie podlega władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej.

Art. 113. Każdy związek religijny, uznany przez Państwo, ma prawo urządzać zbiorowe i publiczne nabo-

żeństwa, może samodzielnie prowadzić swe sprawy wewnętrzne...

Art. 114. Wyznanie rzymsko-katolickie, będące religją przeważającej większości Narodu, zajmuje w Państwie naczelne stanowisko wśród równouprawnionych wyznań.

Art. 116. Uznanie nowego lub dotąd prawnie nieuznanego wyznania nie będzie odmówione związkom religijnym, których urządzenie, nauki i ustrój nie są przeciwne porządkowi publicznemu ani obyczajności publicznej.

Art. 117. Badania naukowe i ogłaszanie ich wyników są wolne.

Art. 120. W każdym zakładzie naukowym dla młodzieży poniżej lat 18, utrzymywanym w całości lub w części przez Państwo lub samorząd, jest nauka religji dla wszystkich uczniów obowiązkową.

BEZWYZNANIOWOŚĆ W POLSCE JEST PRAWNIE UZNANA.

SPOSÓB WYSTĘPOWANIA Z KOŚCIOŁÓW I GMIN WYZNANIOWYCH.

B. zabór austrjacki:

Obowiązuje austrjacka ustawa z 25 maja 1868 (Dz. U. P. N. 49), według której należy zgłosić wystąpienie ze swojej dotychczasowej społeczności religijnej w starostwie z dołączeniem metryki (opłata stemplowa zł. 5.50), a starostwo na piśmie zawiadamia petenta o przyjeciu do wiadomości jego wystąpienia ze społeczności religijnej.

B. zabór pruski:

Należy zgłosić się do kancelarji sądu grodzkiego i złożyć oświadczenie, iż nie należy się do żadnego wyznania, przyczem złożyć trzeba metrykę i wnieść opłatę ustaloną przez dany sąd (nie wszędzie jest jednakowa wysokość) — wahająca się od 1 zł. do 5 zł.

B. zabór rosyjski:

Obowiązuje rozporządzenie z 11 stycznia 1924 (Dz. Urz. M. Spr. Wewn. Nr. 2, poz. 44). Należy napisać dwa

jednakowe pisma, z których jedno wysyła się listem poleconym za pokwitowaniem zwrotnem do zarządu miejscowej parafji lub gminy wyznaniowej (a nie miejsca urodzenia), następującej treści:

. . . . . . dn. . . 193 r. Do Zarządu parafji (gminy) w . . . . . Na podstawie art. 111 i 112 konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej proszę o skreślenie mnie z listy parafjan (członków gminy) i wogóle wyznawców kościoła (religji) , . . podpis i adres.

Następnie wysyła się do starostwa, na terenie którego petent zamieszkuje, załączniki i podanie następującej treści:

. . . . . , dn. . . 193 r. Do starostwa . . . w . . . Załączając: 1) odpis (niepoświadczony!) mego oświadczenia o mem wystąpieniu ze społeczności religijnej . . . . . skierowanego w dniu . . . do Zarządu parafji (gminy) . . . , 2) dowód otrzymania tego oświadczenia przez Zarząd . . . . z dnia . . , (pokwitowanie z poczty), 3) odpis mojej metryki urodzenia (mały druk, a nie pełny wypis!), 4) wypis z ksiąg ludności . . . (z obecnego miejsca zamieszkania), proszę o wydanie mi zaświadczenia o wystąpienie z wyznania i zarządzenie odpowiednich adnotacyj w księgach akt stanu cywilnego i w księgach meldunkowych ludności . . . . Podpis i adres.

Tylko na podaniu do starostwa należy nakleić znaczków stemplowych za zł. 10.— oraz 50 gr. za każdy załacznik. Małżeństwa mogą podpisywać jedno podanie. Dzieci do lat 14 wykreślają łącznie obojga rodzice, dzieci od lat 14 podpisują podania, osobiście.

Bezrobotni, posiadający karty bezrobocia, nie opłacają opłat stemplowych.

Komplety druków do parafij (gmin), i starostwa do nabycia za opłatą gr. 30 w Adm. „Wolnomyśliciela Polskiego“, Warszawa, Królewska 16.

AKTA STANU CYWILNEGO.

W B. ZABORZE PRUSKIM akta stanu cywilnego prowadzą dla wszystkich obywateli tylko świeckie Urzędy Stanu Cywilnego.

W B. ZABORZE AUSTRJACKIM akta stanu cywilnego prowadzą duchowni odpowiednich wyznań dla swoich wyznawców, (nie wyłączając żydów). Dla bezwyznaniowych

i osób należących do prawnie nieuznanego wyznania akta te prowadzą władze administracyjne najniższej instancji.

W B. ZABORZE ROSYJSKIM akta stanu cywilnego prowadzą duchowni wyznań chrześcijańskich dla swoich wyznawców.

Dla żydów, mahometan i niektórych mniej licznych wyznań chrześcijańskich, prawnie uznanych, akta te prowadzą bądź komisariaty bądź gminy lub zarządy miejskie.

W myśl art. 92 kod. cyw. Kr. Polskiego władze te winni w stosunku do żydów sporządzić akt urodzenia bez dowodu obrzezania, nie posiadają bowiem władze te uprawnień do żądania dowodów, iż nowonarodzony został obrzezany.

Żydzi — wolni myśliciele mogą i powinni korzystać z tego swego uprawnienia i nie obrzezywać swych dzieci, domagając się od władz, aby bez odnośnych zaświadczeń o obrzezaniu — akta urodzenia sporządzały.

Na Kresach wschodnich dla żydów i mahometan księgi stanu cywilnego prowadzą duchowni ich wyznań.

Bezwyznaniowi i osoby należące do prawnie nieuznanych wyznań wcale nie posiadają ksiąg stanu cywilnego, z wyjątkiem m. Łodzi, gdzie swego czasu socjalistyczny Zarząd miejski księgi takie założył i księgi te nadal są prowadzone.

Nowonarodzone dzieci bezwyznaniowe i wyznań prawnie nieuznanych mogą otrzymać zaświadczenia o swem urodzeniu w starostwie lub zarządzie gminy, względnie wyciąg z ksiąg ludności danej miejscowości.

Dzieciom takim odnośne urzędy, przeważnie, nie wpisują imion, a tylko literę „S“ dla syna i „C“ dla córki.

Sprawa ta winna jaknajprędzej ulec uregulowaniu przez wprowadzenie świeckich akt stanu cywilnego.

20 stycznia 1934 Min. Spraw Wewnętrznych za Nr. Ac. 27-go 44/2, Okólnikiem Nr. 11 zarządziło, aby władze administracyjne nie karały z art. 25 prawa o wykroczeniach za zaniedbanie zarejestrowania tych, czy innych okoliczności w księgach stanu cywilnego, jeśli zarejestrowanie to dotyczy osób bezwyznaniowych lub członków jakiej społeczności religijnej, odnośnie których to osób przepisy o zarejestrowaniu nie zostały dotychczas jeszcze unormowane.

Jeśli pragniesz zerwania konkordatu wystąp z kościoła!!!

Obrzezanie jest pozostałością czasów barbarzyńskich!

DODATEK EKONOMICZNY DLA DZIECI BEZWYZNANIOWYCH.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z 20 lipca 1932 L. D. III, 8234/1/32 poleciło wszystkim władzom wypłacać funkcjonarjuszom państwowym i wojskowym dodatek ekonomiczny na dzieci, które nie mogą otrzymać formalnej metryki (w b. zab. rosyjskim), gdyż są bezwyznaniowe, lub należą do wyznań prawnie nieuznanych. Jedynie władze te winny ustalić na podstawie wszelkich dowodów, że dzieci te są ślubne lub uprawnione.

MAŁŻEŃSTWA CYWILNE.

A. B. ZABÓR PRUSKI:

Małżeństwa cywilne obowiązują wszystkich obywateli i są jedynie ważne. Różnica wyznania nie stanowi przeszkody do zawarcia małżeństwa.

Ślubu udziela urzędnik stanu cywilnego miejsca zamieszkania jednego z narzeczonych.

Sąd Grodzki rozstrzyga zażalenia na postanowienia Urzędu Stanu Cywilnego.

Według przepisów prawa międzydzielnicowego dla uzyskania prawa korzystania z tych małżeństw wymagany jest roczny pobyt w b. dzielnicy pruskiej. Jednak dla bezwyznaniowców i osób dla których niema przeszkód do zawarcia ślubu według prawa b. zab rosyjskiego wystarczy „dłuższy pobyt“, np. 2 tyg.

Zapowiedzi muszą być przynajmniej 1 raz ogłoszone w dziennikach miejsca przedostatniego zamieszkania obojga narzeczonych (termin niemn. 2 tyg.). W wyjątkowych wypadkach władza wojewódzka może zwolnić od zapowiedzi.

Do ślubu należy przedłożyć:

a) metrykę urodzenia,
b) wyciąg z ksiąg ludności (ze stwierdzeniem stanu wolnego),
c) świadectwo obywatelstwa polskiego,
d) zaświadczenie o pobycie na terenie b. zab. pruskiego (wydz. ewid. ludn. odnośnego zarządu Miejskiego).

Przy ślubie trzeba mieć dwuch świadków.

Akt ślubu jest wolny od opłat. Zaświadczenie o ślubie kosztuje 1 zł. 10 gr.

B. B. ZABÓR AUSTRACKI:

Istnieje forma małż. cyw. (t. zw. małż. cyw. z konieczności) tylko w dwuch wypadkach:

1) dla wyznawców religij: jeżeli duchowny odnośnego wyznania odmawia dokonania aktu zaślubin spowodu przeszkód, których kodeks cywilny nie uznaje (np. nie jest przeszkodą do zawarcia małżeństwa brak spowiedzi przedślubnej u katolików, a według prawa kościelnego — jest). W razie odmowy, stwierdzonej na piśmie przez proboszcza, strony zwracają się do urzędu stanu cywilnego przy odnośnym zarządzie miejskim i tam dopełniają świeckich czynności zapowiedzi i zaślubin. Wystarczy 1 zapowiedź wywieszona 3 tyg. w lokalu starostwa lub gminy, gdzie ma siedzibę duchowny, odmawiający współudziału w zawarciu małżeństwa.

2) dla bezwyznaniowych i osób, należących do prawnie nieuznanego wyznania:

Różnica wyznania (chrześcijańskiego i niechrześcijańskiego) stanowi przeszkodę do zawarcia małżeństwa.

Formalności obowiązujące analogiczne do tych, jakie obowiązują w b. zab. pruskim.

C. B. ZABÓR ROSYJSKI.

Istnieje zasadniczo tylko forma małżeństwa religijna.

Różnica wyznania (chrześcijańskiego i niechrześcijańskiego) stanowi przeszkodę do zawarcia małżeństwa.

Bezwyznaniowi i osoby należące do prawnie nieuznanego wyznania nie mogą zawrzeć prawnego związku małżeńskiego na terenie b. zab. ros., mogą to jednak uczynić, przenosząc miejsce zamieszkania obojga lub jednego z narzeczonych na pewien czas na teren b. zaboru pruskiego. Wtedy obowiązują przepisy o zawarciu małżeństwa, dotyczące tego zaboru.

PRZYSIĘGA W SĄDACH.

Obowiązuje w tej dziedzinie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 25 czerwca 1929 w sprawie zapewnienia w postępowaniu karnem przez świadków, biegłych, tłumaczów przysięgłych zgodnego z prawem spełnienia ich obowiązku (Dziennik Ustaw Nr. 47, poz. 383), które uzupełniło art. 111 kodeksu postępowania karnego.

Wedle art. 299 kodeksu postępowania cywilnego w sprawach cywilnych obowiązują w sprawie przysięgi przepisy postępowania karnego. Wedle tego rozporządzenia, (§§ 4 i 5) od osób należących do związków wyznaniowych menonitów, baptystów, ewengelicznych chrześcijan i adwentystów dnia siódmego, oraz od osób nienależących do żadnego uznanego wyznania i osób należących do wyznań, którym ich religja nie dozwala składania przysięgi, odbiera się uroczyste przyrzeczenie, treści następującej: „Przyrzekam uroczyście, że będę mówił szczerą prawdę, niczego nie ukrywając z tego, co mi jest wiadome".

Wedle art. 112 konstytucji wystarczy, gdy osoba oświadczy sądowi, iż uważa się za bezwyznaniową, aby nie mogła zostać zmuszona do złożenia przysięgi religijnej. Na takiem stanowisku stał niegdyś Sąd Najwyższy w orzeczeniach z 6.IV i 7.V 1923 r.

Ostatnio jednak Komisja Kodyfikacyjna w komentarzu do kodeksu postępowania karnego i Sąd Najwyższy w wyroku z 17.IV.1929 stanęły na odmiennem stanowisku, że do złożenia świeckiego uroczystego przyrzeczenia mają prawo tylko osoby bezwyznaniowe, które urzędowo nie należą do żadnego wyznania.

Jest to stanowisko niesłuszne, a jedynie zasadny pogląd poprzedni. Jednak, aby nie zostać w praktyce zmuszonym siłą władzy sędziego, wbrew sumieniu zainteresowanego, do złożenia przysięgi religijnej — należy formalnie zawczasu wystąpić ze związku religijnego.

PRZESTĘPSTWA PRZECIW UCZUCIOM RELIGIJNYM W KODEKSIE KARNYM.

Art. 172. Kto publicznie bogu bluźni, podlega karze więzienia do lat 5...

Art. 173. Kto publicznie lży lub wyszydza uznane prawnie wyznanie lub związek religijny, jego dogmaty, wierzenia lub obrzędy, albo znieważa przedmiot jego czci religijnej lub miejsce przeznaczone do wykonywania jego obrzędów religijnych, podlega karze więzienia do lat 3.

Art. 174. Kto złośliwie przeszkadza publicznemu zbiorowemu wykonywaniu aktu religijnego uznanego prawnie wyznania lub związku religijnego, podlega karze aresztu do lat 2.

Artykuły te winny być z kodeksu usunięte, bowiem uczucia religijne mogą być dostatecznie chronione przez inne, nie specjalne przepisy obowiązującego kodeksu karnego.

PODATEK KOŚCIELNY.

Od 1 stycznia 1934 r. weszła w życie na całym obszarze państwa, z wyjątkiem województwa śląskiego, ustawa z dnia 17 marca 1932 o składkach na rzecz kościoła katolickiego (Dz. Ust. Nr. 35/32, poz. 358),

Zwyczajny podatek kościelny wynosi rocznie do 5% podatków: dochodowego, gruntowego, od nieruchomości, od opłaty od świadectw przemysłowych. Podatek ten może być powiększony za zgodą władzy wojewódzkiej i izby skarbowej.

Na budowę i konserwację kościołów i urządzenie cmentarzy służy NADZWYCZAJNY PODATEK KOŚCIELNY jednorazowy bez określenia wysokości, ale mogący być rozłożony na roczne raty, a następnie powtórzony, zatwierdzony przez władze wojewódzkie i izbę skarbową i pobierany od wszystkich płatników podatku zwyczajnego.

Podatki te wrazie nieuiszczenia ściągane są w sposób przymusowy zapomocą egzekucji.

Żydzi płacą t. zw. składkę gminną, wyznaczaną w dowolnej wysokości przez gminy wyznaniowe żydowskie.

Składka ta również w razie nieuiszczenia jej ściągana jest w sposób przymusowy zapomocą egzekucji.

Kto niechce płacić składek na rzecz kościołów i wyznaniowych gmin żydowskich oraz innych celów religijnych, ten występuje z kościoła lub gminy wyznaniowej!

O CHOWANIU ZMARŁYCH.

Najbardziej hygjenicznym i estetycznym sposobem chowania zmarłych jest spopielenie zwłok w krematorjach zapomocą wysokiej temperatury w specjalnych piecach.

Polska ustawa o chowaniu zmarłych z 17 marca 1932 roku (Dz. Ust. Nr. 35/32, poz. 359) w p. 4 art, 4 zezwala pośrednio na wydanie rozporządzenia o krematorjach. Rozporządzenie takie niestety dotąd jednak się nie ukazało i Polska, zdaje się, jest jedynym krajem europejskim, w którym nie wolno zakładać krematorjów.

Ta sama ustawa przewiduje w art. 6 obowiązek ze strony gminy lub związku gmin mniejszych utrzymania cmentarza dla grzebania wszystkich, a więc bez różnicy wyznania, zmarłych. Od 25 października 1937 r., wedle art. 15 tej ustawy, cmentarze wyznaniowe nie będą obowiązane do przyjmowania zwłok osób nie należących do danego wyznania. Do tego czasu więc muszą powstać wszędzie cmentarze gminne ogólne.

ILE JEST KREMATORJÓW NA ŚWIECIE?

Według ostatnich danych na całym świecie jest czynnych 327 pieców kremacyjnych, a mianowicie w Niemczech 104, w Austrji 3, w Czechosłowacji 10, w Szwajcarji 20, w Szwecji 7, w Norwergji 5, w Danji 5, w Finlandji 1, w Holadji 1, w Anglji 20, we Francji 6, we Włoszech 27, w Rumunji 1, w Rosji 2, w Afryce 2, w Ameryce Półn. 109, w Ameryce połudn. 1, w Australji 3, w Nowej Zelandji 1.

Statystyką tą nie są objęte Japonja i Indje. Według nieścisłych obliczeń w Japonji liczba krematorjów powinna wynosić paręset, a w Indjach około 36.000, lecz bardzo jeszcze prymitywnie urządzonych, — to znaczy, że zwłoki spalane są w Indjach w ogniu, a nie w strumieniu gorącego powietrza, jak w krematorjach europejskich i amerykańskich.

Ludy pierwotne wierzą w istnienie duchów, którym przypisują wpływ na wszystko, co się wkoło nich dzieje i działo kiedykolwiek. Do nich też zwracają się ze swemi modłami o pomyślny wynik polowania lub połowu, o szczęśliwą podróż, o zwycięstwo w walce. Modły te bywają nader prostoduszne: za upolowanie np. jelenia dzicy obiecują duchom opiekuńczym drobny jego kawałek, tak jak gdyby te potężne duchy nie mogłyby zdobyć sobie całego zwierzęcia. Modły te nie są jednak naiwniejsze od ślubowań współczesnego chrześcijanina, który wzamian za pomyślne załatwienie sprawy obiecuje swemu bóstwu świecznik, stułę. Niezawsze jednak te ofiary są tak hojne. Bywają niekiedy skąpe, np. za uzdrowienie z nieuleczalnej cerz Niepokalanej" drukuje setki takich ofiar.

Podobne zjawisko istnieje również u żydów, którzy poprzez opłacanie modłów w bóżnicach zdają się błagać swe bóstwo o pomoc w codziennych, doczesnych sprawach.

Wolni myśliciele są odłamem społeczeństwa, dążącym do zmiany niesprawiedliwego ustroju społecznego. Dlatego każdy wolny myśliciel nie ogranicza swej działalności do walki z reakcją klerykalną i religijną, lecz równocześnie działa na niwie społeczno - oświatowej. Stąd zachodzi potrzeba poznania istniejących organizacyj, których programy są nam bliskie i w których wolny myśliciel mógłby sam być czynny.

STOWARZYSZENIE OBRONY WOLNOŚCI SUMIENIA W POLSCE,

Warszawa, Al. 3 Maja 2.

Cel: szerzenie i urzeczywistnienie zasad wolności sumienia i tolerancji religijnej w Polsce w drodze odpowiednich reform ustawowych.

SOCIETAS SPINOZANA POLONICA — POLSKIE STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW SPINOZY — prof. I. Myślicki, Warszawa, Śniadeckich 12.

LIGA REFORMY OBYCZAJÓW,

Warszawa, Królewska 16.

POLSKIE STOWARZYSZENIE ETYCZNE,

Warszawa, Jerozolimska 47 m. 15 (Amelja Kurlandzka).

WOLNORELIGIJNY ZBÓR MIŁOŚCI „AGAPE",

Warszawa, Miodowa 21 m. 6.

POLSKA LIGA OBRONY PRAW CZŁOWIEKA I OBYWATELA,

Warszawa, Flory 5 (prof. Z. Szymanowski).

Walczy o prawa człowieka i obywatela zapomocą wydawnictw, żywego słowa i interwencyj indywidualnych.

SOCJALISTYCZNE STOWARZYSZENIE WOLNOMYŚLICIELI,

Warszawa, Długa 50

działa wśród robotniczej ludności żydowskiej.

O PACYFIZMIE.

Zadaniem pacyfizmu jest położenie kresu wojnom, które są groźnem niebezpieczeństwem dla ludzkości. Ruch pacyfistyczny rozpada się na dwa odłamy: jeden, którego przedstawicielem jest międzynarodowe Stowarzyszenie Przyjaciół Ligi Narodów, dąży do wprowadzenia PRZYMUSOWEGO rozstrzygania zatargów międzypaństwowych przez Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej i utworzenia międzynarodowej policji dla poskromienia każdego państwa, które próbowałoby wymierzyć sobie sprawiedliwość na własną rękę; drugi reprezentowany przez Międzynarodówkę Przeciwników Wojny wychodzi z założenia, że wojny skończą się, gdy ludzie ZREALIZUJĄ W SWOJEM ŻYCIU zasady pokojowe i zaleca swym członkom odmawianie pełnienia wszelkich czynności związanych pośrednio lub bezpośrednio z wojną. Międzynarodowa Liga Kobiet w Obronie Pokoju i Wolności zajmuje stanowisko pośrednie.

POLSKIE STOWARZYSZENIA PACYFISTYCZNE:

polski oddział Stowarzyszenia Przyjaciół Ligi Narodów, polska sekcja Ligi kobiet w Obronie Pokoju i Wolności, Polskie Stowarzyszenie Etyczne, Jerozolimska 47, m. 15, Warszawa.

ESPERANTO.

Stojąc na stanowisku solidarności i braterstwa ludów IV Krajowy zjazd delegatów Polskiego Związku Myśli Wolnej w Warszawie 28 października 1934 r. uchwalił domagać się wprowadzenia do szkół publicznych, jako przedmiotu obowiązkowego, pomocniczego języka międzynarodowego „Esperanto".

Informacji o Esperanto udzielają: „Powszechny Związek Esperantystów" (U.E.A.).

Centrala w Genewie, organ: miesięcznik „Esperanto“,
Delegatura na Polskę: Białystok, ul. Piłsudskiego 33.
„Światowy proletarjacki Związek Esperantystów“ (S. A. T.).
Centrala w Paryżu, organy: miesięczniki: „Sennaciulo“, „Sennacieca Revuo“.
Delegatura na Polskę: Piastów, koło Warszawy, ulica Reja 28.
„Polska delegacja esperantystów“ — Centrala w Krakowie: ul. Lubicz 34, organ: miesięcznik: „Esperantysta Polski“.

„Stowarzyszenie Esperantystów Socjalistów“,
Warszawa, Marszałkowska 81 m. 33,
organ: miesięcznik „Język Międzynarodowy“.

Miesięcznik propagandowy: „Esperanto dla wszystkich“— Warszawa, Nowolipki 36.

W Polsce przebywa w więzieniach:

przeszło 47.000 osób, z czego więźniów politycznych, wedle źródeł komunistycznych — przeszło 15.000, wedle zaś źródeł policyjnych — około 8.000, przeważnie komunistów.

Więźniami (przeważnie niepolitycznymi) opiekuje się TOWARZYSTWO OPIEKI NAD WIĘŹNIAMI „PATRONAT“; Warszawa, Marszałkowska 74.

STOWARZYSZENIE B. WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH

Warszawa, ul. Bielańska 9.

Egzystuje od 1920 r.

Cel: niesienie pomocy naterjalnej, moralnej i prawnej członkom i ich rodzinom.

Członkami Stowarzyszenia są byli więźniowie polityczni, którzy do 1918 r. walczyli z zaborcami, głównie w szeregach partyj socjalistycznych.

NIE WYSTARCZY przeczytanie jednego numeru pisma wolnomyślicielskiego. Należy je czytać i prenumerować STALE!!!

W r. 1934 kardynał Kakowski udał się na kurację do Krynicy. Tymczasem kler co rok nawołuje swych chorych „prostaczków“ do odwiedzania takich „kurortów“, jak Częstochowa, Leżajsk i inne miejscowości, słynące z obrazów i źródeł „cudownych“.

TOWARZYSTWO UNIWERSYTETU ROBOTNICZEGO

(T.U.R.), założone w 1923 r.

Działa w kilkuset miejscowościach Państwa,

(oddziałów 176) i emigracji.

Zarząd Główny: Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20.
Telefon 5.95-03.

Cele: szerzenie oświaty i podniesienie kultury wśród szerokich rzesz robotniczych. Prowadzi bibljoteki, czytelnie, bibljoteczki wędrowne, koła samokształcenia, chóry, zespoły muzyczne i teatralne, urządza odczyty, kursy dla analfabetów i dokształcające oraz wycieczki, wydaje broszury i pogadanki.

ORGANIZACJA MŁODZIEŻY T.U.R. — działa autonomicznie. Specjalnie zajmuje się sportem, urządzaniem obozów letnich i zlotów młodzieży. Przeprowadza pozatem wśród młodzieży robotniczej wyżej podany program T.U.R

TEATR „ATENEUM“,

Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20.

Do zarządu teatru wchodzą reprezentanci Tow. Uniwersytetu Robotniczego i Związku Zawod. Pracown. Kolejowych w celu uzgadniania repertuaru teatru.

ZWIĄZEK NIEZALEŻNEJ MŁODZIEŻY

SOCJALISTYCZNEJ (AKADEMICKIEJ),

Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20.

SOCJALIZM — TO POKÓJ I WOLNOŚĆ!

ROBOTNICZE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DZIECI.

zołożone w 1919 r.

Warszawa, al. 3 Maja 2 m. 68,

Oddziały: na Żoliborzu (ul. Krasińskiego 10), Bydgoszcz, Częstochowa, Lublin, Lwów, Łódź, Nowy Sącz, Płock, Pruszków, Przemyśl, Żyrardów, Chicago (Ill. 342 N. Hamlin Ave — Kunicki).
prowadzi: 1) Zakład wychowawczy i uzdrowisko dla dzieci wycieńczonych „Dom Dziecka" im. H. Dłuskiej w Aninie pod Warszawą,
2) Ogniska w Warszawie i na prowincji; kolonje i półkolonje letnie;
3) Jedyną w Polsce polską świecką szkołę powszechną i przedszkole w Warszawie na Żoliborzu, ul. Krasińskiego 10.

ŚWIECKIE SZKOŁY ŻYDOWSKIE W POLSCE.

Towarzystwo p. n. „Zjednoczenie szkół żydowskich" prowadzi:

Szkół powszechnych: 85, z tego w Warszawie 4, Łodzi 2, Białymstoku 5, Wilnie 7. Uczniów w tych szkołach — 13.000; przedszkoli: 12 z 450 dziećmi; gimnazjów: 2 (w Wilnie i Białymstoku) z 470 uczniami; szkół wieczornych dokształcających: 46 z 3.800 uczniami.

W szkołach językiem wykładowym jest żydowski, nauki religji niema. W ostatnich latach szkoły te ulegają represjom, szczególnie wobec świeckiego ich charakteru; w 1934 r. władze zamknęły 5 szkół spowodu niewykładania religji, oraz w niektórych miejscowościach zapowiedziano zamknięcie i innych szkół, o ile nie zostanie wprowadzona nauka religji.

Wszystkie powyższe szkoły są związane ideologicznie z żydowskiemi masami pracującemi.

Przy tem Towarzystwie instnieje sanatorjum dla dzieci im. Medema w Miedzeszynie. Jest ono wzorowym zakładem leczniczo - wychowawczym dla ratowania zagrożonych gruźlicą dzieci żydowskich. Prowadzone jest w duchu i na zasadach proletarjackiego żydowskiego szkolnictwa świeckiego.

W sanatorjum przebywa jednocześnie od 115 do 160 dzieci.

Wolni myśliciele domagają się dla wszystkich dzieci w Polsce publicznej świeckiej szkoły 7-mio klasowej w języku ojczystym dziecka.

CZERWONE HARCERSTWO T.U.R.

Organizacja skupia młodzież w wieku od lat 12 do 16, powstała jako przeciwstawienie harcerstwu mieszczańskiemu i klerykalnemu, stawia sobie za cel wychowanie młodzieży w duchu ideałów wolności i sprawiedliwości społecznej.

Czarwone Harcerstwo należy do Międzynarodówki Wychowania Socjalistycznego.

Czerwone Harcerstwo rozwija zdatność życiową przez samorząd, wycieczki, obozy i wędrówki. Czerwone Harcerstwo jest organizacją bezwyznaniową i antyklerykalną.

Pierwsze gromady powstały w r. 1926. Obecnie istnieją one prawie we wszystkich ośrodkach robotniczych.

Na czele organizacji stoi Rada Główna (Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20), która wydaje miesięcznik p. n. „Gromada" (prenumerata roczna — zł. 2,50, konto w PKO. Nr. 25950). Bliżej o Czerwonem Harcerstwie w książce R. Jasińskiego — „Praca w gromadzie" (cena zł. 1,50).

Kobiety zdobyły na całym świecie cywilizowanym pełne równouprawnienie polityczne. Wyjątek stanowią: Francja, Włochy i Belgja.

Kobiety i mężczyzni winni walczyć o równouprawnienie ekonomiczne kobiet, gdyż mniejsza płaca za tę samą pracę pogarsza także położenie materjalne mężczyzny.

TOWARZYSTWO KLUBÓW KOBIET PRACUJĄCYCH,

Warszawa, Al. Trzeciego Maja 2 m. 68.

Cel: współpraca kobiet dla osiągnięcia wyższego poziomu kulturalno-oświatowego i ideowego w myśl ideologji socjalistycznej. Kształci fachowo, rozwija samopomoc społeczną, prowadzi kursy kroju i szycia, w Sannikach pod Łowiczem prowadzi spółdzielnię wytwórczą robót siatkowych.

ROBOTNICZE TOWARZYSTWO SŁUŻBY SPOŁECZNEJ,

Warszawa, ul. Leszno 23.

Poradnia świadomego macierzyństwa:
udziela porad w celu zapobiegania ciąży, leczenie chorób kobiecych i bezpłodności, porady przedślubne; wtorki, czwartki i soboty, między 10 a 1 p. p., poniedziałki, środy i piątki między 5 a 8 wiecz.,
Poradnia prawna dla kobiet:
poniedziałki i wtorki między 5 a 8 wiecz.
Poradnie świadomego macierzyństwa na prowincji:
Gorlice; Jedlice; Kraków: ul. Pańska 7; Łódź: Rybna 4 i Suwalska 1; Radom: Świeża 8;
Poradnie Świad. Macierz. Żyd. Tow. Ochrony Zdrowia:
Białystok, Lwów.

ZWIĄZEK ROBOTNICZYCH STOWARZYSZEŃ SPORTOWYCH.

(Z.R.S.S.), Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20.

Zrzesza robotnicze kluby sportowe w Polsce. Organizuje po bardzo przystępnych cenach (zł. 15.— do 25.— za 2 tyg.) rok rocznie w czasie od 15.VII do 15.VIII letnie obozy sportowe i wypoczynkowe nad morzem i w górach, dla kobiet i mężczyzn. W okresie zimowym urządza obozy i kursy narciarskie. Pozatem przeprowadza szereg kursów dla przodowników i instruktorów sportowych, dla swych członków i niestowarzyszonych osób. Posiada ośrodki: wych. fizycznego w Warszawie, ul. Czerwonego Krzyża 20, sportów zimowych w Zakopanem, pod Krokwią i morski w Wielkiej Wsi-Hallerowo.

ROBOTNICZY KLUB SPORTOWY „SKRA" W WARSZAWIE,

założony w 1921 r.

Ognisko, 2 boiska, kort — Okopowa 43,

przystań na Wiśle — Miedzeszyńska 10.

Największy robotniczy klub sportowy w Polsce, jeden z największych klubów sportowych w Warszawie wogóle; uprawia wszystkie sporty.

ZWIĄZKI ZAWODOWE W POLSCE.

Międzynarodowa Federacja Związków Zawodowych, Paris (Francja) 9. Avenue D'Orsay.

Związek Stowarzyszeń Zawodowych w Polsce: Komisja Centralna Związków Zawodowych, Warszawa, ulica Czerwonego Krzyża Nr. 20, III p., pok. 58, telfon 218-57.

Żydowska Rada Krajowa — Warszawa, ul. Leszno 36 m. 9, ul. Przejazd 13, — Ukraińska Komisja Zawodowa — Lwów, ul. Ruska 3.

CENTRALE I ODDZIAŁY W WARSZAWIE ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH W POLSCE.

Związek Zawodowy Robotników Rolnych — Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20,

Centralny Związek Górników — Kraków, Al. Krasińskiego 16,.

Związek Robotników Przemysłu Metalowego — Warszawa, ul. Ciepła 14, Wolska 44, Praga — Mackiewicza 7.

Centralny Związek Robotników Przemysłu Chemicznego — Kraków, Al. Krasińskiego 16, Waszawa, Długa 21,

Związek Zawodowy Drukarzy i Pokrewnych Zawodów — Warszawa, ul. Nowy-Świat 38.

Związek Litografów, Chemigrafów i Pokrewnych Zawodów — Warszawa, ul. Miodowa 7.

Związek Robotników Przemysłu Drzewnego — Kraków, ul. Dunajewskiego 5.

Centralny Związek Robotników Budowlanych — Kraków, ul. Dunajewskiego 5, Warszawa. ul. Kacza 7.

Warszawski Związek Zawodowy Brukarzy, Warszawa, ul. Grzybowska 42.

Związek Zawodowy Robotników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego — Łódź, ul. Narutowicza 50, Warszawa, ul. Grzybowska 42.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Odzieżowego — Warszawa, ul. Leszno 36, m. 9,

Związek Zawodowy Kapeluszników — Warszawa ul. Długa 21,

Centralny Związek Robotników Przemysłu Skórzanego i Pokrewnych — Warszawa, ul. Przejazd 13, ul. Chłodna 30.

Centralny Związek Robotników Przemysłu Spożywczego — Warszawa, ul. Długa 21,

Związek Zawodowy Robotników Cukrowni — Warszawa, ul. Chmielna 80 m. 9,

Związek Zawodowy Robotnic i Robotników Przemysłu Tytoniowego—Warszawa, ul. Długa 21, ul. Chłodna 30.

Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych (Z. Z. K.) — Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20,

Związek Zawodowy Transportowców — Warszawa, ul. Orla 5,

Związek Pracowników Komunalnych i Instytucyj Użyteczności Publicznej — Warszawa, ul. Warecka 7, ul. Elektryczna 3.

Związek Zawodowy Pracowników Fryzjerskich — Warszawa, ul. Warecka 7.

Powszechny Związek Zawodowy Pracowników Handlowych i Biurowych — Warszawa, ul. Przejazd 13.

Związek Zawodowy Pracowników Umysłowych Przemysłu, Handlu i Biurowości — Kraków, ul. Sławkowska 6.

Związek Pracowników Kas Chorych i Instytucyj Ubezpieczeń Społecznych — Warszawa, ul. Długa 21, ul. Polna 34.

Związek Robotników, Dozorców Domów, Służby Domowej i Pokrewnych Zawodów — Łódź, ul. Piotrkowska 165, Kraków, pl. Matejki 8,

Związek Robotników Nieukwalifikowanych, Dozorców Domowych i Służby Domowej „Praca" — Lwów, Rynek 8,

Związek Zawodowy Prac. Spółdzielczych — Warszawa, ul. Nowogrodzka 21,

PORADNIA LEKARSKA PRZY RADZIE ZAWODOWEJ M. WARSZAWY,

ul. Czerwonego Krzyża 20,

udziela pomocy lekarskiej, dentystycznej i aptekarskiej wielu tysiącom osób rocznie.

PORADNIA PRAWNA PRZY RADZIE ZAWODOWEJ M. WARSZAWY,

ul. Długa 21 i ul. Przejazd 13 (żydowskie związki) udziela bezpłatnych porad prawnych i prowadzi bezpłatnie sprawy bezrobotnym, a innym członkom związków według taryfy ulgowej, przy udziale 46 adwokatów-socjalistów — tysiąckilkaset osobom rocznie.

ZRZESZENIE PRAWNIKÓW SOCJALISTÓW W POLSCE,

Warszawa, Leszno 27, m. 8,

kieruje pracą socjalistycznych prawników na terenach: robotniczym i palestry; urządza odczyty i referaty.

INSTYTUT GOSPODARSTWA SPOŁECZNEGO,

Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20,

Sekcje: budżetów domowych, spożytkowania wczasów, opracowanie prac z konkursu na pamiętnik chłopa, prace nad zagadnieniami: przeludnienia wsi, wpływu kryzysu na wzrost prostytucji.

WARSZAWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA

(W. S. M.) Warszawa, Żoliborz, ul. Krasińskiego 16.

Posiada tereny na Żoliborzu i Rakowcu (w Mokotowie). Na Żoliborzu wybudowano 8 kolonij, po kilka gmachów każda. Ostatnio Spółdzielnia przystąpiła do zabudowania terenów na Rakowcu, gdzie stanie kolonja złożona z 4 gmachów.

Członkami spółdzielni są przeważnie pracownicy fizyczni i umysłowi.

Liczba mieszkań wybudowanych na Żoliborzu: przeszło 1.200 i w budowie na Rakowcu około 100.

Osiedle na Żoliborzu posiada budynek teatralny, zakład kąpielowy i pralnię.

STOWARZYSZENIE WZAJEMNEJ POMOCY LOKATORÓW WARSZAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ „SZKLANE DOMY".

Warszawa, Żoliborz, ul. Krasińskiego 10.

organizuje i prowadzi samodzielnie lub z Robotniczym Towarzystwem Przyjaciół Dzieci (oddział na Żoliborzu): odczyty, koncerty, kursy, bibljotekę i czytelnię, kino, teatr, teatr kukiełek, wycieczki, zabawy, kasy: oszczędności, zapomogową i wycieczkową, poradnię lekarską oraz jedyną w Polsce polską świecką szkołę powszechną i przedszkole (należy do Rob. Tow. Przyjaciół Dzieci).

„GOSPODA SPÓŁDZIELCZA“

prowadzi jadłodajnię, 4 sklepy spożywcze, jatkę i skład opałowy na terenie osiedla.

Organ miesięczny: „Życie W. S. M.“.

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWO - BUDOWLANA „DOMY SPÓŁDZIELCZE“,

Warszawa, Al. 3 Maja 2,

w gmachu tym przeszło 1.000 mieszkańców; na kolonji Szustra, w Grochowie i Henrykowie wybudowała 235 małych domków mieszkalnych.

RUCH SPÓŁDZIELCZY W POLSCE:

Na początku 1933 r. w Polsce istniała następująca ilość spółdzielni:

Spółdzielnie rolników	10.695
Spółdzielnie spożywców	4.563
Spółdzielnie mieszczańskie: kredytowe, rzemieślników i przedsiębiorców	3.410
Ogółem	18,668

Z powyższej liczby 6.914 spółdzielni nie należało do żadnego związku rewizyjnego i dokładniejszych wiadomości o nich niema.

11.754 pozostałych spółdzielni posiadają 2.715.065 członków.

Przyjmując, iż członek spółdzielni reprezentuje rodzinę, złożoną przeciętnie z czterech osób i że sam nie należy jednocześnie do kilku spółdzielni, otrzymamy, iż w spółdzielniach, istniejących na terenie Polski — związkowych i niezwiązkowych — zrzeszonych jest około 12 miljonów ludzi, czyli 40% całej ludności kraju. Nie jest to liczba dostateczna, zwłaszcza, że nie wszyscy członkowie korzystają z usług spółdzielni, osłabiając w ten sposób ich siłę gospodarczą i znaczenie w państwie.

Najsilniejszym związkiem spółdzielni spożywców jest

ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI SPOŻYWCÓW R. P. „SPOŁEM".

Liczy on 845 spółdzielni.

Związek „Społem" mieści się we własnym gmachu w Warszawie, przy ul. Grażyny 13 (Mokotów).

„Społem" prowadzi 2 młyny oraz produkuje szereg artykułów z marką „Społem" we własnych wytwórniach w Kielcach, Łodzi i Włocławku; wydaje czasopisma: „Społem" i „Spólnota".

Nadbudówkami polskiej spółdzielczości spożywców są: Bank Spółdzielczy „Społem" w Warszawie: Krakowskie Przedmieście 16—18 i na Żoliborzu: pl. Wilsona, skupiający oszczędności i kapitały ludowe dla zachowania ich dla gospodarstwa spółdzielczego, i Szkoła Średnia Spółdzielcza im. R. Mielczarskiego w Warszawie, ul. Pankiewicza 3, kształcąca pracowników ruchu spółdzielczego.

„NARÓD JEST MIESZANINĄ RÓŻNYCH RAS".
„ŻYDZI PÓŁNOCNO - NIEMIECCY SĄ BARDZIEJ NORDYCZNI OD ŻYDÓW WARSZAWSKICH, A ŻYDZI WARSZAWSCY SĄ BARDZIEJ NORDYCZNI NIŻ POŁUDNIOWI NIEMCY".

Jan Czekanowski,
rektor Uniw. Lwowskiego.

POLSKIE TOWARZYSTWO EUGENICZNE,

Warszawa, ul. Nowy-Świat 1,

dąży do podniesienia zdrowia i dodatnich właściwości człowieka.

Poradnia lekarska. — Wydaje pismo „Zagadnienia rasy".

POLSKIE TOWARZYSTWO WALKI Z ALKOHOLIZMEM „TRZEŹWOŚĆ"

prowadzi propagandę przeciwalkoholową, organizuje kursy, odczyty, wystawy, posiada składnicę wydawnictw, plakatów i przezroczy przeciwalkoholowych, wydaje miesięcznik

ilustrowany „Trzeźwość“. Każdego 10, 20 i 30 dnia miesiąca urządza w lokalu własnym w Warszawie, Rynek Starego Miasta 38 m. 4 odczyty i zebrania dyskusyjne..

WEGETERJANIZM (JARSTWO).

Wegeterjanizm, t. j. wstrzymanie się od pokarmów mięsnych, a odżywianie się roślinami z ewentualnem dopełnianiem przez nabiał, jest kierunkiem odwiecznym, za którym wypowiadali się najwybitniejsi filozofowie.

Wegeterjanizm, opierając się na postulatach h i g j e n y, apeluje jednak więcej do h u m a n i t a r y z m u.

Jest to dalszy etap uszlachetniania naszego odżywiania się — po porzuceniu ludożerstwa.

W Warszawie istnieją następujące ważniejsze restauracje jarskie: „Kosowska Kuchnia Jarska“ — Rysia 1 m. 2, „Kuchnia Jarska Polskiej Spółki Jaroszów“ — Al. Jerozolimska 25. Spółdzielnia Spożywcza „Braterstwo“ — Marszałkowska 120.

POLSKA LIGA PRZYJACIÓŁ ZWIERZĄT

Warszawa ul. Grzybowska 40.

walczy z okrucieństwem w stosunku do zwierząt. Winna dążyć między innemi do zniesienia uboju bydła według barbarzyńskiego rytuału religji żydowskiej, polegającego na wytoczeniu krwi z uprzednio nieogłuszonego przed zarznięciem zwierzęcia.

W wielu religjach istniała wiara w relikwje. Nie obeszło się bez niej i chrześcijaństwo. Wiara ta nieraz przejawia się w dosyć oryginalny sposób. Obecnie np. w różnych kościołach na świecie jest łącznie:

Świętego Filipa — 18 głów, 3 ciała, 12 ramion; św. Antoniego — 4 ciała, 1 głowa; świętej Juljanny — 26 głów, 20 ciał; Jana Chrzciciela — 10 głów, Łukasza apostoła — 8 ciał, 9 głów i t. d.

WYSTĘPUJCIE Z KOŚCIOŁÓW

I GMIN WYZNANIOWYCH!!!

WYCIĄG Z TARYFY POCZTOWEJ:

Obrót wewnętrzny:

kartki miejscowe	10 gr.
„ zamiejscowe . . , .	15 gr.
listy do wagi 20 gr. miejscowe . .	15 gr.
„ „ „ „ „ zamiejscowe . .	25 gr.
„ ponad 20 gr, do 250 gr, zamiejscowe ,	50 gr,
za polecenie . . . . ,	30 gr,
zwrotne poświadczenie odbioru . .	25 gr.
pośpieszne doręczenia przesyłek listowych .	50 gr.

Obrót zagraniczny:

kartki pocztowe:	
do Austrji, Czechosłowacji, Rumunji i Węgier	25 gr.
do innych krajów	30 gr.
za polecenie	45 gr.
listy:	
do Austrji, Czechosłowacji, Rumunji i Węgier	45 gr.
do innych krajów	55 gr.
za polecenie	45 gr.
zwrotne poświadczenie odbioru . .	55 gr.
pośpieszne doręczenie przesyłek listowych .	1 zł.
opłata za przesyłki krajowe i zagraniczne „Poste Restante"	10 gr.
przesyłka listowa polecona poza godzinami urzędowemi	30 gr.

Druki:

do	20 gr. . .	5 gr.
„	50 gr. . .	10 gr.
„	100 gr. . .	15 gr.
„	250 gr. . .	25 gr.
„	500 gr. . .	50 gr.
„	1000 gr. . .	60 gr.
„	2000 gr. . .	70 gr.

Przekazy pocztowe:

do	20 zł. . .	0.20 zł.
„	50 zł. . .	0.40 zł.
„	100 zł. . .	0.60 zł.
„	500 zł. . .	1.00 zł.
„	1000 zł. . .	1.50 zł.
„	2000 zł. . .	2.00 zł.
„	5000 zł. . .	3.00 zł.

PACZKI PRYWATNE:

WAGA	do 100 km.		do 300 km.		do 600 km.		ponad 600 km.	
	Zł.	gr	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
do 1 kg.	—	50	—	50	—	60	—	60
„ 3 „	—	70	—	80	1	20	1	40
„ 5 „	—	80	1	30	1	80	2	30
„ 10 „	1	30	2	30	3		3	50
„ 15 „	1	70	3		4	50	5	
„ 20 „	2		3	80	5	80	7	

TARYFA TELEGRAFICZNA:

Opłata zasadnicza od każdego telegramu . 25 gr.
nadto od każdego wyrazu po . . 15 gr.
Telegram listowy — ELT — najmniej 25 wyrazów . . . . . 1 zł. 25 gr.
Telegram gratulacyjny — XLT — najmniej 15 wyrazów . . . . . 1 zł.

LICZBA MASONERJI.

Według danych wolnomularskiej prasy francuskiej jest na całym świecie prawie cztery i pół miljona masonów, zgromadzonych zgórą w 28 tysiącach lóż, z czego na Europę przypada 722 tys., na Amerykę (północną i południową) 3 miljony 400 tys., na Australję 190 tys., na Azję 7 tys., na Afrykę 5 tys. W Polsce w roku 1933 było 450 masonów.

„Oświata — to potęga“. — Wolnomyślicielstwo — to tylko szerzenie oświaty, opartej na wynikach badań naukowych“.

DLA WOLNYCH MYŚLICIELI.

Spis książek, znajdujących się w handlu księgarskim w grudniu 1934 r. *)

Większość książek bez oznaczenia wydawcy znajduje się na składzie w Administracji „Wolnomyśliciela Polskiego“, Warszawa, Królewska 16. Konto PKO 14.200.

Administracja „Wolnomyśliciela Polskiego“ pośredniczy w dostarczaniu wszystkich pozostałych książek, objętych poniższym spisem.

Wszelkie inne książki winni wolni myśliciele zakupywać za temże pośrednictwem.

Administracja „Wolnomyśliciela Polskiego“ liczy każdorazowo za wydawnictwa obce ceny katalogowe, a więc wrazie zniżki cen przez wydawców będą one również taniej obliczone odbiorcom.

Koszt przesyłki ponosi odbiorca.

Nieznanym odbiorcom wysyłamy wyłącznie za zaliczeniem lub po uprzedniem otrzymaniu należności.

---

*) Spis ten jest daleki od wyczerpania całego materjału księgarskiego.

Objaśnienie skrótów wydawców:

A — M. Arct
AT — „Atheneum“, Lwów,
BB — „Bibljoteka Boya“
BP — „Bibljoteka Polska“
DKP — „Dom Książki Polskiej“
Fr — M. Fruchtman
GW — Gebethner i Wolff
H — F. Hoesick
JM — Jakób Mortkowicz — Tow. Wydawnicze
KM — „Kasa Mianowskiego“
KsA — „Książnica—Atlas“
KsR — „Księgarnia Robotnicza“
KSW — „Krakowska Spółka Wydawnicza“
LF — Ludwik Fiszer, Łódź
MP — „Mathesis Polska“
NKs — „Nasza Księgarnia“
NTP — „Naukowe Tow. Pedagogiczne“
O — „Ossolineum“, Lwów
PAU — Polska Akademja Umiejętności
Prz — J. Przeworski
PWKSz — “Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych“
R — „Rój“
Ren — „Renesans“, Stanisławów
T — Tom
TEM — Trzaska, Ewert i Michalski
WP — „Wydawnictwo Polskie“, Wagner, Poznań
WW — „Wydawnictwo Współczesne“ (dawn. Bibljoteka Groszowa).

Andrade E. N. — Mechanizm natury (Prz) 6.—
Arrhenius Sv. — Jak powstają światy (LF) 5.—
Beebe William — W głębinach oceanu. Życie mórz południowych, (TEM) 12.—
Bernstein A. dr. — O obrocie ziemi dookoła osi (A) —.60
— O prędkości światła (A) —.40
— O siłach chemicznych (A) —.60
— O życiu i budowie rośliny (A) —.80
Boutaric A. — Życie atomów (NKs) 4.50
Bölsche W. — Dni stworzenia (A) 2.—
Bragg Wiliam — Tajemnice atomu (o istocie materji), (TEM) 12.—

Buddenbrock W. Prof. — Świat zmysłów, (TEM) 9.80

Burdecki F. — Budowa wszechświata (KsA) 2.—

— Podróże międzyplanetarne (KsA) 1.40

— Tajemnice Marsa (KsA) 2.60

— Życie maszyn (KsA) 4.40

Chant Clarance August — Cuda wszechświata. Łatwy wstęp do rozpoznania nieba ze 132 ilustr. (TEM) 10.—

Chwolson O. D. — Fizyka współczesna. Wykład przystępny nowych pojęć fizyki współczesnej (MP), w opraw. płóc. 25.—

Czekanowski Jan Prof. — Człowiek w czasie i przestrzeni, (TEM) 12.—

Czerwiński K. — Wypisy z zakresu teorji ewolucji (GW) 3.—

Dembowski J. — O istocie ewolucji (BP) 2.20

— Szkice biologiczne (PWKSz) 7.—

— Zasady biologji ogólnej (A) 5.—

Dobrowolski A. B. — Historja naturalna lodu (KM) 8.—

— Wyprawy polarne (KM) 9.—

Eddington A. S. — Nowe oblicze natury. Światopogląd fizyki współczesnej, (MP), w opr. płóc. 14.60

Einstein — O szczególnej i ogólnej teorji względności (KsA) 1.—

— Mój obraz świata (Fr) 7.—

Fabre J. H. — Z życia owadów (KsA) 4.10

— Szkodniki (KsA) 3.—

— Nasi sprzymierzeńcy (KsA) 3.90

Fournier E. — Cuda techniki (KsA) 2.—

Galileo Galilei — Rozmowy i dowodzenia matematyczne (KM) 8.—

Haberkantówna W. — Śmietnik (KsA) 1.—

Hill A. V. — Żywe maszynerje. Wyd. polskie uzupełnione przez autora, (MP), W opr. płóc. 11.60

Infeld Leopold — Nowe drogi nauki. Kwanty i materja, (MP), w opraw. płóc. 11.60

Jeans J. — Eos, czyli granice astronomji (WW) 2.90

— Niebo. Astronomja dla laików (MP), w opr. pł. 9.60

— Nowy świat fizyki, (TEM) 9.60

— Wszechświat. — Gwiazdy. — Mgławice, — Atomy, (MP), w opr. płóc. 21.60

Jensen J. — Lodowiec, nowy mit o pierwszym człowieku (Prz) 2.50

Kny L. — Wrażliwość w państwie roślinnem (JM) —.20

Kopernik Mikołaj — Zbiór monografij o naukowej i literackiej działalności M. K. (KsA) 3.30

Kotarbiński T. — Bacon o przyszłości nauki (KM) 2.—

de Kruif Paweł — Łowcy mikrobów (TEM) 18.—
— Walka nauki ze śmiercią (TEM) 15.—
Lassar-Cohn — Chemja w życiu codziennem (TEM) 12.—
Lepape A. — Nieciągłość i jedność materji. Obecny stan nauki o atomach i ich budowie (KM) 2.—
Locky J. W. — Badacze życia (GW) 7.—
Van Loon Hen. — Człowiek ustokrotniony, dzieje cywilizacji na wesoło (MP) w opr. płóc. 11.60
Maeterlinck M. — Inteligencja kwiatów (WP) 6.—
— Życie mrówek (WP) 8.—
— Życie pszczół (WP) 7.—
— Życie termitów (WP) 7.—
Minkiewicz R. — O dysharmonji w naturze (JM) —.30
— Pochodzenie człowieka (A) —.40
— Rozwój ziemi i życia (A) —.60
Mutermilch W. — O materji promieniotwórczej (JM) —.40
Niemiłow A. W. — Biologiczna tragedja kobiety (Metropolis) 6.—
Planck Max dr. i Schrödinger Erwin dr. — Zagadnienia współczesnej nauki. Indeterminizm. Wpływ środowiska na nauki przyrodnicze, (MP), w opr. płóc. 6.20
Porębski E. inż. — Cuda techniki, w 4-ch tomach
— Wielcy twórcy nauki (TEM) 15.—
Siedlecki M. prof. dr. — Państwa zwierzęce (GW) —.35
z liczn. ilustracjami, (Prz), w płóc. opr. 16.—
Thiel R. — W walce ze śmiercią i z djabłem (Fr) 6.—
Werner Wacław dr. — Elektryczność i magnetyzm (MP) 9,80
Prof. Jan Weyssenhoff, prof. Czesław Białobrzeski, prof. Ludwik Wertenstein, prof. Szczepan Szczeniowski. — Od gwiazdy do atomu (TEM) 6.80
Winawer B. — Boczna antena (WW) 6.50
— Nadzwyczajny dodatek (WW) 4.—
— 300.000.000 koni (WW) 4.—
Wróblewski K. — Granice pomiędzy światem roślinnym a zwierzęcym (A) —.60
Verworn M. — Kwestje zasadnicze w naukach przyrodniczych (JM) —.40
— Przyrodoznawstwo i pogląd na świat (JM) —.50
de Vries H. — Nowa teorja powstawania gatunków (mutacja) —.40
Ziemecki St. — Promieniowanie (MP) 13.80
— Budowa materji (MP) 8.80
— Skarby wód. Obrazy z nadmorskich krain (GW) 6.50

Barbanell A. — Rewizja etyki —.30
Bovet P. — Instynkt walki, psychologja, wychowanie (NKs) 5.—
Bromski J. — Enuma Elis, opowieść babilońska o powstaniu świata (KM) 10.—
Brückner Al. — Mitologja polska (BP) 1.40
Buisson F. — Deklaracja zasad wolnej myśli —.20
Chamford — Charaktery i anegdoty (BB) 5.—
Chodynicki K. — Kościół prawosławny a Rzeczpospolita Polska (1370 — 1632), (KM) 15.—
Cunow H. — Pochodzenie religji i wiary w boga (antykw.) 4.50
Czeżowski T. — Jak powstało zagadnienie przyczynowości (KM) 3.—
Czubryński A. — Mistrz Twardowski (KM) 5.—
Dawid J. Wł. — Psychologja religji (NKs) 4.—
— O duszy nauczycielstwa (NKs) 1.—
Demokryt — Myśli (JM) 2.—
Dzierżbicki-Starza J. — Legendy buddyjskie 1.25
Ejsmont J. — Zabobony myśliwskie (R) —.30
Epiktet — Eucheiridion (J M) 2.—
Epikur — Myśli (JM) 1.—
Finkelstein Leo — Hegel, Marx i Spinoza (H) 4.—
Fischer A. — Zwyczaje pogrzebowe ludu polskiego (O) 10.—
Frankowski E. — Kalendarz obrzędowy ludu polskiego (NKs) 3.—
— Zabiegi magiczne przy pożyczaniu, kupnie i sprzedaży u ludu polskiego (O) 2.—
Frazer J. G. — Czarownik, kapłan, król —.50
Górecki J. — Wojna w świetle nowego testamentu 2.40
Grycz-Śmiłowski Karol — Z ziemi świętej — Nowoczesne „wierzę“ (autor — Kraków) 5.—
Hempel Jan — Ewangielje, ich powstanie i znaczenie (antykw.) —.60
Heraklit — Myśli (JM) 2.—
Hessen S. — Podstawy pedagogiki (NKs) 10.—
Hulka Laskowski P. — Matka Jezusa, matki bogów, królowe niebios —.50
Hulka P. — Twórca religji Iranu Zaratustra i jego nauka (A) 0.50
— Zaratustra. Twórca religji Iranu (A) 0.80
Huxley Juljan — Co śmiem myśleć? (Prz.) 6.—
James W. — Pogadanki psychologiczne (A) 1.80
— Probierz prawdy (A) 1.—

Kartezjusz — Rozprawa o metodzie (BB) 4.—
Kerschensteiner G. — Charakter, jego pojęcie i wychowanie (NKs) 5.—
Klinger W. — Obrzędowość ludowa Bożego Narodzenia (Fiszer i Maj, Pozn.) 4.—
Koranyi K. — Czary i gusła przed sądami kościelnemi w Polsce w XV i w pocz. XVI w., (O) 1.—
Kot Stan. — Ideologja polityczna i społeczna Braci polskich (KM) 5.—
Krokiewicz Adam. — Nauka Epikura (PAU) 15.—
Landau Józef — Katechizm wolnomyśliciela —.50
— Przeciw przesądom religijnym (po żyd.) —.20
— Szkice przeciwwyznaniowe 1.20
Leonardo da Vinci — Pisma wybrane, 2 tomy, (JM) po 10.—
Lubicz L. M. — Mitologja słowiańska (A) 1.60
Lukrecjusz — O rzeczywistości (Połaniecki, Lw.) 4.50
Łopalewski Tad. — Czarownice litewskie (R) —.20
Macchiavelli M. — Myśli o ludziach (JM) 1.—
Mahrburg A. — Co to jest nauka? (JM) —.30
Małachowski-Łempicki St. — Wolnomularze Europy i Ameryki (Wiara i Życie) 2.—
Mangasarian M. — Nowy katechizm —.30
Mielczarska W. — Starosta weselny w Polsce (KM) 3.—
Mierzyński Z. — Jak człowiek stworzył boga? 1.50
Montaigne — Próby, 5 tomów (BB) 40.—
Montesquieu — Listy perskie (BB) 8.50
Mortkowiczówna H. — Podanie o Wandzie (KM) 4.50
Moore G. E. — Zasady etyki (A) 3.40
Mulford Prentice — Przeciw śmierci (TEM) 6.—
— Moc ducha (TEM) 6.—
— Moc życia (TEM) 6.—
Nauka a wolnomyślność, — Rozprawy, listy, mowy (Biblj. Fil. Społ.) 1.35
Nawroczyński B. — Swoboda i przymus w wychowaniu (NKs) 6.—
Niemojewski A. — Biblja i gwiazdy (BP) 1.40
— Polskie niebo (BP) 1.—
— Bóg Jezus (antykw.)
Nietzsche F. — Antychryst (rzecz o chrześcijaństwie), (JM), na pap. czerp. 10.—
i inne dzieła (JM)
Offray de la Mettrie J. — Człowiek-Maszyna (H) 1.—
Papini J. — Pamiętniki pana boga (JM) —.60
— Dzieje Chrystusa (JM) 5.—

Parandowski Jan — Mitologja Greków i Rzymian (PWKSz) 6.60
Piaget. — Mowa i myślenie dziecka KsA) 6.40
— Jak sobie dziecko świat przedstawia (KsA) 9.50
— Rzeczpospolita (AW) 4.80
Ploehn Robert — Katechizm wolnomyślicielski —.30
Radliński Ign. — Dzieje jednego boga w trzech osobach 3.—
Reinach Sal. — Orpheus, historja powszechna religji (antykw.) 6.—
Rochefoucauld — Rozważania i uwagi moralne (BP) —.50
Roux A. — Życie artystyczne ludzkości (GW) 2.—
Russell B. — Dlaczego nie jestem chrześcijaninem —.20
— Wolna myśl a urzędowa propaganda —.30
— Zagadnienia filozofji (WW) 1.—
Sassenbach J. — Święta inkwizycja (antykw.) 3.—
Spinoza B. — Myśli (JM) 1.—
— Traktat teologiczno-polityczny —.50
— Traktat o poprawie rozumu. Etyka 10.75
Stelmachowska B. — Rok obrzędowy na Pomorzu (KM) 10.—
Sten Wiesław — Sapere ausuris 4.—
— Jahwe 6.—
Swieżawski L. — Bóg rozsądek, zasady religji wiarygodności, godnej rozsądnego człowieka, brosz. 5.—
w opr. płóc. 7.50
Szuman S., Pieter J., Weryński H. — Psychologja światopoglądu młodzieży. Idealizm. Filozofja. Religja (NTP) 20.—
Szygowski J. — Starożytny Meksyk (R) 4.—
Tagore Rabindranat — Sadhana (BP) 1.50
Tuwim J. — Czary i czarty polskie (BP) 2.—
Zdziechowski M. — O okrucieństwie (Prz) 2.40

Bat — Historja rewolucji francuskiej 40.—
— Czasy saskie, wypisy w układzie Józefa Feldmana (KSW) 3.90
Brunatna książka (80 il.), (Fr) 4.—
Brückner Al. — Dzieje kultury polskiej 3 tomy (Prz) 25.—
Burckhard Jakób — Kultura Odrodzenia we Włoszech (Prz) 5.—

Chlebowski B. — Rozwój kultury polskiej w treściwym zarysie (GW) 2.50
Chłędowski Kaz. — Rzym, ludzie Odrodzenia (O) w oprawie 22.—
— Siena (O) w oprawie 12.—
— Bona (O) 15.—
Creighton M. A. — Historja Rzymu (A) 1.70
Dobrowolski St. — Rewolucja młodzieży szkolnej 1905 r. (NKs) 8.—
Ernest — O komunie paryskiej (1907), (JM) —.20
Fyffe C. A. — Historja Grecji (A) 1.70
Grabiec J. — Czerwona Warszawa przed ćwierć wiekiem (DKP) 4.—
Gąsiorowska A. — Historja zakonów w Polsce (A) 1.20
Gruda T. — Od królestwa bożego do monarchji uniwersalnej (szkic dziejów papiestwa) —.50
Gumplowicz Wł. prof. — Obłąkani królowie (KsR) —.30
Halban L. — Pakta lateraneńskie (H) 4.—
Halecki O. — Zgoda sandomierska 1570 r. (KM) 4.—
Karejew M. — Pogląd ogólny na dzieje Europy Zachodniej w wieku XIX (A) 1.70
Kąkol M. — Krótka historja komuny paryskiej 1871 —.20
Konopczyński W. — Polska a Szwecja od 1660 do 1795 (KM) 4.—
Kot Stan. — Historja wychowania, 2 tomy (PWKSz) 15.—
Księga Pamiątkowa P.P.S. w 40-tą rocznicę 5.—
Lewicki J. — Ustawodawstwo szkolne za czasów Komisji Edukacji Narodowej (A) 10.—
Limanowski B. — Dzieła.
Malinowski Wł. — Narodowa demokracja (DKP) 6.—
— Józef Montwiłł - Mirecki (Inst. Badań Najnow. hist.) 3.—
Michaud — Dzieje wypraw krzyżowych (A) 1.40
Perl F. — Krótka historja wielkiej rewolucji francuskiej 0.20
Płaśnik Jan — Kultura wieków średnich (BP) 7.—
— Rewolucja 1848 r. (KsR) 1.—
Reut M. — Z dziejów pogańskiej Litwy (DKP) 2.—
Smoleński Wł. — Dzieje narodu polskiego. Wydanie uzupełnione (GW) 8.—
— Przewrót umysłowy w Polsce w XVIII w. (KM) 2.—
— Studja historyczne 12.50
— Szlachta w świetle własnych opinij (A) 0.25

Świętochowski Al. — Historja chłopów, 2 tomy (WP) po zł. 14.—
— Utopje w rozwoju historycznym (GW) 6.—
Szczerba T. — Dzieje pisma w zwięzłym zarysie (NKs) 4.—
de Tocqueville A. — Dawne rządy i rewolucja 1.70
Trocki — Historja rewolucji rosyjskiej 3 tomy (Fr.) 12.—
Tyc. — Z dziejów kultury w Polsce (DKP) 5.—
Wasilewski L. — Bakunin wobec polaków i powstania styczniowego —.60
— Zarys dziejów P.P.S. 2.80
Wawrzeniecki M. — Słowianie doby przed i wczesno historycznej (A) 1.—
Wells H. G. — Historja świata 6 tomów z illustr. „Kultura", Wilno, po 5.—
— Historja świata (skrót), (TEM) 15.—
Wojciechowski Tad. — Szkice historyczne z XI w. (BP) 8.—

Abramowski E. — Idee społeczne kooperacji (Społem) 1.—
— Kooperatywa jako sprawa wyzwolenia ludu pracującego (Społem) 2.50
Adler W. — Droga do socjalizmu —.50
— Marksizm jako proletarjacka nauka życia —.75
Baczność! Strzeżcie się! Socjaliści idą (KsR) —.05
Baudouin de Courtenay J. — Wyznaniowe i pozawyznaniowe śluby i rozwody. 1.—
— Mój stosunek do kościoła —.50
— Tolerancja i równouprawnienie —.50
— Kwestja żydowska w państwie polskiem —.50
— W kwestji żydowskiej (JM) —.50
Bauer Otto dr. — Droga do socjalizmu (KsR) —.05
Barycka J. — Stosunek kleru do państwa i oświaty (NKs) 2.—
Bebel A. — Szkice o kobiecie i socjalizmie (KsR) —.85
— Antysemityzm i socjalizm w Niemczech (1905) —.30
Bezmaski H. — Dlaczego jestem socjalistką? (KsR) —.05
— Robotnicze święto majowe (KsR) —.05
Błaszczyński Tad. — Więcej prawdy o sowietach (Gaz. Warsz.) 4.—
Bogdanow. — Zarys nauki ekonomji politycznej. 4.—

Borhardt. — Jak wychować dzieci bez bicia. —.50
Boy-Żeleński T. dr. — Nasi okupanci 4.—
— Dziewice konsystorskie 2.60
— Piekło kobiet, wyd. 3-cie pomnożone 2.80
— Jak skończyć z piekłem kobiet? 1.60
Budny S. — O urzędzie miecza używającym (1583) (KM) 10.—
Bylica Z. — Japonja chce uderzyć pierwsza (Tom) 1.20
Bystroń Jan St. — Dzieje obyczajów w dawnej Polsce (TEM) 2 tomy. 104.—
— Człowiek i książka (R) 8.—
B-wicz — Zarys progamu pracy samokształceniowej w kole młodzieży (KsR) —.05
Cole G. D. H. — Istotny sens marksizmu (R) 10.—
Czaki F. — Czerwony katechizm (KsR) —.05
Czarnowski S. — Idee kierownicze ludzkości (Wiedza i Życie) 2.—
Czapiński Kaz. — Dokąd kler prowadzi Polskę? —.90
— Państwo a kościół —.80
Daszyński I. — Pogadanka o socjalizmie (KsR) —.05
Dąb F. — Uciekajta chłopy! Socjaliści idą! (KsR) —.05
Dąbrowski S. — Program spółdzielczy R. Mielczarskiego (Społem) —.10
Dek A. — Prawo człowieka pracy (KsR) —.50
Dryjski A. — Zagadnienie seksualizmu dziecka i młodzieży szkolnej (NKs) 11.—
Duchowicz. — O napojach alkoholowych i alkoholiźmie (KsR) 2.—
Duszyński M. — Alkohol nieszczęściem człowieka i narodu (KsA) —.50
Dziecko wsi polskiej — próba charakterystyki (praca zbiorowa), (NKs) 7.—
Engels F. — Rozwój socjalizmu od utopji do nauki (KsR) 1.20
Foerster W. Fr. — Szkoła i charakter (NKs) 6.—
Forel prof. dr. — Alkohol, dziedziczność i życie płciowe (JM) —.30
Fryk St. — Prawda ludu robotniczego (KsR) —.05
Fulpius — Zarys moralności społecznej (antykw.) —.40
Górski Artur. — Monsalvat, rzecz o Adamie Mickiewiczu (KsA) 2.—
Greulich. — O materjalistycznem pojmowaniu dziejów (JM) 10.—
Grossowie Zygmunt i Feliks — Socjologja partji politycznej 1.—

Gumplowicz Wł. prof. — Rozwój gospodarstwa światowego (Wiedza i Życie) 2.—
Haneman J. — Zagadnienie socjalizmu (KsR) —.50
Hartwig Teodor. — Socjalizm a wolnomyślicielstwo —.30
Heller O. — Zmierzch żydowstwa (Fr) 5.—
(Fr) 5,—
Hertz Al. — Klasycy socjologji (NKs) 4.—
Hirschfeld Magnus — Seksualizm a kryminalistyka (Ren) 1.90
Hirszfeld dr. — Zapobieganie ciąży. Środki i metody (Tom) 1.50
Jaśkiewicz Teofil. — O kremacji, czyli pogrzebowem spopielaniu zwłok —.20
Janecki. — Przymus rodzenia. —.20
Kanitz F. — Bojownicy jutra. Podstawy socjalistycznego wychowania. —.50
Kautsky K. — Kwestja rolna 2 tomy (JM) 2.—
— Podstawy socjalizmu (JM) —.10
— Zasady socjalizmu (JM) —.40
— Rasa a żydowstwo (Ren) 1.90
Kelles-Krauz. — Demokracja (JM) —.15
— Jak się narody rządzą (JM)) —.25
Krauz K. — Demokracja w nowoczesnym ustroju państwowym (JM) —.50
Kempner St. A. — Prawo do pracy —.10
— Z dziejów myśli socjalistycznej (GW) —.50
Key Ellen. — Stulecie dziecka (NKs) 4.—
Kłuszyński H. dr. — Regulacja urodzeń. Rzecz o świadomem macierzyństwie (KsR) 1.50
Kołłątaj H. — Porządek fizyczno-moralny, czyli nauka o należytościach i powinnościach człowieka (A) 1.70
Kopernika Mikołaja — Rozprawy o monecie i inne pisma ekonomiczne (Biblj. W.S.H.) 5.—
Kosiński K. — Szermierze poprawy Rzeczypospolitej (Rej. Modrzewski, Orzechowski, Górnicki) (A) 1.25
Krahelska H. — Przeobrażenie w rodzinie i w roli kobiety (autorka) —.50
Kropotkin Piotr. — Spólnictwo a socjalizm wolnościowy (KsR) —.60
— Etyka spółczesna (T) —.70
— Dla młodzieży (Zew. KsR) —.30
— Zdobycie chleba 1.95

Krzywicki L. — Takiemi będą drogi wasze	2.—
— Obrzezanie w przeszłości	—.40
— Studja socjologiczne	8.25
Kurnatowski J. — Zasady moralności (JM)	—.50
Lafargue P. — Praca umysłowa wobec maszyny (JM)	—.40
— Rozwój własności (JM)	0.20
— Prawo do lenistwa (Tom)	—.30
Lassalle F. — O istocie konstytucji (KsR)	—.20
— Program robotników (KsR)	—.10
Leitner M. — Kobieta demaskuje świat (Fr)	3.—
Lenin. — Dzieła wybrane, tom. I. 1894 — 2899 (DKP)	6.—
— Dzieła wybrane, tom II, 1900—1904 (DKP)	—.40
Lessing T. — Europa i Azja (Prz.)	12.—
Libelt K. — Wybór pism. Pomysły o wychowaniu ludów (A)	1.—
— O odwadze cywilnej	1.20
Lilientalowa Reg. — Precz z barbarzyństwem (rzecz o obrzezaniu)	—.10
Lindsay — Małżeństwa koleżeńskie, 2 t. (Fr)	2.—
— Bunt młodzieży (Ren)	5.90
Locke Jan. — Myśli o wychowaniu (NTP)	8.—
Łomnicki. — Kolorowy proletarjat w kolonjach (Tom)	1.50
Łubieński H. Ign. — Droga na Wschód Rzymu (DKP)	2.—
Machniewicz St. — Estetyka życia codziennego (PWKSz)	14.—
Malthus T. R. — Prawo ludności (Biblj. W.S.H.)	4.50
Manzoni R. dr. — Kapłan w dziejach ludzkości	—.30
Marx K. i Engels Fr. — Manifest komunistyczny (JM)	—.30
Marx K. — Kapitał tom I (3 zeszyty)	15.—
— Pisma niewydane (KsR)	1.—
— Praca najemna, a kapitał (KsR)	—.60
Maunier R. — Wprowadzenie do socjologji. (NKs.)	2.80
Męczkowska T. — Wychowanie seksualne dzieci i młodzieży (NKs)	1.20
— Szkoły mieszane. Koedukacja (A)	—,40
Minkiewicz R. — O pełni życia i o komunie duchowej (JM)	—.50
Montesquieu — O duchu praw, 2 tomy, (H)	4.—
Moore G. E. — Zasady etyki (A)	3.40

Moszczeńska I. — Reformy w wychowaniu moralnem (A) —.40
Multatuli. — Kto z was bez winy... (JM) —.30
Nacjonalizm a katolicyzm, praca zbior. (Fiszer. i Michalski, Pozn.) w opr. 6.—
Niećko Józef. — O wewnętrzne życie wsi (Inst. Kultury i Ośw. im. Staszica) 2.—
Orski Z. — Ukryty wróg (o gruźlicy). (KsR) —.05
Oścień Jan. — Polskie zwierciadło kieszonkowe. —.15
Otmar — Nowa Rosja (Fr) 4.—
P. F. (Perl Feliks) — Komunizm w pierwotnem chrześcijaństwie (JM) —.05
— *(Res)* — Dzieje ruchu socjalistycznego w zaborze rosyjskim (do powstania P.P.S.). (KsR) 4.—
Piotrowski St. — Wojna religijna na kresach (KsR) 3.—
Piprek Jan. — Formy małżeństwa u pierwotnych słowian (GW) 2.50
Posner Stanisław — Nad otchłanią (rzecz o prostytucji). (JM) —.30
— Nauki społeczne (JM) —.30
— Ruch etyczny (JM) —.20
Poznaimu warunki życia dziecka (praca zbiorowa) (NKs) 2.50
Pszczółkowski M. — Polska dla polaków, czy dla wszystkich obywateli polskich (KsR) —.25
Przewodnik pracy społecznej i oświatowej 1.50
Radliński Jan. — Dwa dokumenty ludzkości 1.30
— Na przełomie dziejowym 0.80
i inne dzieła.
Renouvier K. — O obowiązkach społecznych człowieka (Biblj. Filoz. Społ.) 1.35
Rogowicz W. — Reflektorem po czarnych koszulach —.75
Rousseau J. J. — Emil, czyli o wychowaniu (TP) 2 tomy 10.—
Rubinraut — Skuteczne a nieszkodliwe zapobieganie ciąży 1.50
Rulikowski W. — Z dziejów prawa małżeńskiego —.10
Russell Bertrand. — O wychowaniu (NKs.) 5.50
— Małżeństwo i moralność (R) 7.—
— Drogi do wolności (R) 7.—
— Perspektywy przemysłowej cywilizacji (R.) 9.—
— Podbój szczęścia (R) 7.—
— Poglądy i widoki nauki społecznej (Prz.) 6.—
— Przebudowa społeczna (R) 7.—

— Wychowanie a ustrój społeczny (R) 9.—
Rząśnicki A. dr. — Choroby zawodowe robotników —.15
— W sprawie prostytucji —.15
Rybicki P. — Etyka Jana Kochanowskiego (KM) 3.—
S.A.M. — Idea w ruchu rewolucyjnym (JM) —.35
Schlager B. — Żydowskie prawo małżeńskie (Giftlin E.) 5.—
Schrott A. — Kształcenie charakteru dziecka w rodzinie. Przyczynek do wychowania socjalistycznego (R.T.P.D.) 1.50
Scaille G. — Demokracja i oświata (Biblj. Fil. Społ.) 1.35
Sempołowska i Bernsteinowa. — Religja w życiu ludzkości (JM) 1.20
— Czytania dla młodzieży i dorosłych (JM) 1.20
— Człowiek i ludzie (JM) 2.—
Seneka. — Listy moralne i Księga o sposobach (KsA) —.90
Skiwski J. E. — Naprzełaj, zbiór feljetonów (GW)
Słonimski A. — Moja podróż do Rosji (R) 4.—
Socjalizm. — Zarys bibljograficzny. Praca zbiorowa (KsR) 3.—
Spasowski Wł. — Wyzwolenie człowieka (H) 16.—
— Zasady samokształcenia (A) 3.—
Staszic St. — Przestrogi dla Polski (A) 1.20
— Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego (A) 1.20
Suchodolski B. — Ideały kultury a prądy społeczne. Wypisy z dzieł myślicieli polskich XIX i XX w. (NKs.) 11.—
Swieżawski L. — Tragedja inteligencji 1.20
— Przyrodzony ustrój społeczny 2.—
Syruczek W. — Zajazd kardynała, rzecz o liście Kard. Hlonda. (autor) —.90
Szukiewicz Wojciech. — O kremacji. —.20
Thugutt St. — Zarys ideologji spółdzielczej (Społem) 5.50
— Co to jest spółdzielnia spożywców (Społem) —.10
— Pionierzy — (O spółdzielczości) (Społem) —.10
Tolomianc W. — Formy ruchu robotniczego, (JM) 1.—
— Formy ruchu agranego (JM) —.20
Tschirn G. — Moralność bez boga. —.20
Tync Stan. — Nauka moralna w szkołach Komisji Edukacji Narodowej (NTP) 5.—
Ułaszyn H. prof. — Zasięgi klerykalizmu 1.—
— Z walk z kłamstwem 1.50

Wasilewski Leon. — Świat po wielkiej wojnie (Wiedza i Życie) 2.—
— Europa po wojnie (KsR) —.50
Weychert-Szymanowska Wł. — Kobieta w Rosji sowieckiej a w Trzeciej Rzeszy (R) —.20
Winter M. — Wychowujmy dzieci na socjalistów —.30
Wojciechowski St. — Kooperacja w rozwoju historycznym (Społem) 4.—
Woyszwiłło T. — Z odległej parafji —.50
Wroński H. — Zadania inteligencji w ruchu wolnomyślicielskim —.15
W walce o zdrowie ludu. — Przeciw rozpijaniu ludności (KsR) —.35
Vandervelde E. — Proroctwa Karola Marxa (KsR) —.25
Van de Velde Th. — Małżeństwo doskonałe (Prz.) 15.—
Zieliński J. dr. — Higjena pracy (KsR) 9.—
— O wyborze zawodu (KsR) —.40
Znaniecki Fl. — Socjoligja wychowania, tom II (NTP) 10.—

Acosta Urjel — Wizerunek własny żywota (Filomata Lwów) 1.50
B. A. J. (Jędrzejowski), — Ludwik Waryński, Stanisław Kunicki 10.—
Birkenmajer L. A. — Mikołaj Kopernik 1.50
Boy-Żeleński T. — Balzak (NKs), w opr. 4.40
— Moljer (BB) 2.40
Dobrowolski A. B. — Męczennicy polarni (NKs)
Ejsmont J. — Żywot Nerona wg. Swetoniusza (R) —.30
Gumplowicz W. — Ferdynand Lassalle —.10
Haecker E. — Juljusz Słowacki —.10
— Stanisław Wyspiański —.20
Kelles-Krauz — Portrety zmarłych socjologów (JM) —.80
Kielecki W. — Feliks Perl —.40
Koczorowski St. — Joachim Lelewel (JM) 10.—
Kopernik Mikołaj. — Księga zbiorowa (KM) 1.—
Kot St. — Andrzej Frycz-Modrzewski (KSW) 6.—
Landau Rom — Paderewski (Prz) 15.—
Leśniewski Cz. — Stanisław Staszic, jego życie i ideologja 10.—
Levy-Bruehl L. — Jan Jaurès —.50
Ludwig Emil — Bismarck (Ren), 2 t. 17.—
Maurois A. — D'Israeli (Ren) 8.50

Meadowcroft William H. — Tomasz Alva Edison. Życie i dzieła (Mat), w opr. płóc. 13.40
Mehring F. — Karol Marks (historja jego życia) 3.—
Mierzyński Z. — Franciszek Ferrer —.60
Mill J. S. — Autobiografja (NKs) 4.—
Opieński H. — Chopin (KsA) 4.40
Orsetti M. — Rob. Owen —.40
— Karol Fourier (Społem) —.40
— Piotr Kropotkin —.60
Orwid Władysław (G. Daniłowski) — Henryk Baron —.10
— Stefan Okrzeja —.10
Os...arz St. — Bolesław Limanowski —.10
Paszkowska Marja. Jej życie i praca. Księga pamiątkowa 3.—
Perl F. — Stanisław Posner —.40
Poniecki Wł. — Myśliciele i bojownicy, z przedmową H. Wrońskiego, (życiorysy 16 myślicieli i rewolucjonistów) 2.—
Radek St. A. — Edward Gibalski — Bohater proletarjatu —.50
Radliński Jan. — Spinoza 2.90
Res (Perl F.) — Adam Mickiewicz —.05
Rolland R. — Mahatma Gandhi (WW) 6.—
— Beethoven (JM) 1.—
Schlager B.—Zdjęcie z duszy heretyka (o Spinozie) 5.—
Sliwiński Art. — Joachim Lelewel (1786 — 1831) (KM) 8.—
Sokolicz A. — London. Życie i twórczość (Tom) —.20
Staff L. — Michał Anioł (NKs), w opr. 4.40
Trojanowski —. Wyspiański (Prz) 3.—
Ulaszyn H. — Jan Baudoin de Courtenay (u autora) 1.—
Wasserman J. — Krzysztof Kolumb (JM) 7.—
Wieleżyńska Julia — Ze studiów nad Asnykiem (GW) 5.40
Wojeński T. — Stefan Żeromski, rozbiór treści ideowej (NKs) 2.50
Wolter — Mahomet (H) 3.—
i inne utwory.
Wóycicki K. — Asnyk wśród prądów epoki (KM) 6.—
Zausmer S. — Pogromca iluzji (rzecz o A. France'ie (AT) 1.50

Giżycki J. — Biali i czarni (GW) 9.—
Goetel F. — Podróż do Indyj (GW) 12.50

Kellermann B. — Droga bogów (TEM) 18.—

Lepecki M. B. — W sercu Czerwonego Lądu (Wrażenia z podróży po Paragwaju, Boliwji i Brazylji), (BP) 6.—

— W miastach i puszczach Ameryki Południowej (BP) 9.50

Łubieński St. — Między Wschodem a Zachodem (GW) 18.—

Morand Paul — Magja czarnych (R) 7.—

— Swawolna Europa (R) 5.—

— Żyjący Budda (R) 7.—

Nałkowski W. — Dookoła Alp (JM) —.80

i inne dzieła.

Sempołowska St. — Na ratunek (R) 8.—

Sinko T. — Od Olimpu do Olimpji, wrażenie z podróży do Grecji (KsA) 9.80

Szczepański A. — Drapacze i śmietniki (R) 8.—

Wańkowicz M. — W kościołach Meksyku (R) 1.95

Ackermanowa Ludw. — Poezje, przekład J. Wiele-

Ajschylos — Prometeusz skowany, przekł. J. Kasżyńskiej (Parnassos, Lwów) 4.50

prowicza (BP) —.70

Asnyk A. — Poezje w 3-ch tomach oprac. Prokesch (Prz) w opr. płóc. 7.50

Bakal Br. — Montwiłł. Sztuka w 8 obrazach 1.50

— Śmierć Okrzei. Dramat 1.30

Balzac — Dzieła.

Beaumarchais — Cyrulik sewilski (BB) 5.—

— Wesele Figara (BB) 6.50

Belmont Leo — Mojżesz współczesny (Fr) 2.—

— Messalina, pow. hist., 2 tomy (Ren) 8.—

— Złotowłosa czarownica z Glarus 2.—

i inne dzieła.

Bereni W. — Dzieła.

Boy-Żeleński — Słówka (BB) 3.50

i inne dzieła.

Buck P. — Błogosławiona Ziemia (R) 3.—

Burdecki F. — Babel 1.40

Carducci G. — Ody barbarzyńskie, przekład J. Wieleżyńskiej (BP) —.30

Conrad J. — Powieści (DKP)

Daniłowski G. — Bandyci z P.P.S. —.40
i inne dzieła.
Dąbrowska Marja — Noce i dnie, 4 tomy (JM) 59.—
Diderot — Kubuś fatalista i jego pan (BB) 8.—
— To nie bajka (BB) 5.60
Dostojewski T. — Dzieła.
— Bracia Karamazowy, 2 tomy podw. po 2.50
— Skrzywdzeni i poniżeni, 3 tomy po 95.—
— Zbrodnia i kara.
Dygasiński A. — Gody życia (A).
i inne dzieła.
Erenburg Ilja — Dzieła.
Feuchtwanger L. — Wojna żydowska (Fr) 4.—
Flaubert G. — Salambo, (WW), 2 tomy po —.95
France Anatol — Dzieła.
Galsworthy J. — Dzieła.
— Walka (dramat) (T) —.50
Gąsiorowski W. — Powieści.
Goethe J. W. — Faust, cz. I, w przekładzie Kościelskiego (BP) 4,50
Gorkij M. — Dzieła.
Gul R. — Czerwoni dowódcy (R) 3.—
Hans F. — I cóż dalej szary człowieku? (Fr) 10.—
Hezyod — Tarcza Heraklesa. Przełożył A. Górski (GW) —.70
Homer — Ilias. Wydanie zupełne. Przekł. J. Czubek (GW) 6.—
— Odysea.
Horacy — Poezje. Pieśni. Satyry. Przekład J. Czubka 6.70
— Poezje, opracował Sinko T. (KsA) 4.90
Hugo W. — Nędznicy, 4 tomy (WW) 10.—
— Rok 93 (KsR) 3.—
Hulka Laskowski P. — Mój Żyrardów (Prz.) 6.—
Ibsen H. — Wróg ludu (BP) 1.50
i inne dzieła.
Jasieński Br. —Palę Paryż (R) 5.—
Joyce J. — Portret młodego artysty (R) 9.—
Kallinikow — Mnisi i kobiety, 4 tomy, powieść (Fr) 7.—
Katajew W. — Naprzód czasie (R) 3.—
Kochanowski J. — Utwory 3.—
Konopnicka M. — Imagina (GW) 2.—
— Pan Balcer w Brazylji (GW) 8.—
— Poezje. Wydanie zupełne, 8 tomów (GW) 48.—
— Prometeusz i Syzyf 1.—
Korczak J. — Bankructwo małego Dżeka (JM) 3.60

— Dziecko salonu (JM) 2.—
— Jak kochać dziecko: (JM)
cz. I. Dziecko w rodzinie 3.60
„ II. Internat 4.—
„ III. Dom sierot 2.—
— Józki, Jaśki i Franki (JM) 4.—
— Mośki, Joski i Srule (JM) 4.—
— Prawo dziecka do szacunku (JM) 1.—

Kortum K. A. dr. — Jobsiada. Epos komiczne (GW) —.80
Krasicki I.—Monachomachja i Antymonachomachja —.60
— Satyry i listy —.70
Krasiński Z. — Pisma w I tomie, oprac. L Piwiński (Prz) w płóc. opr. 6.60
Kruczkowski L. — Kordjan i cham (GW) 5.—
Krzesławski J. — P.P.S. w pracy i boju. Inscenizacja dramatu (KsR) 1.—
Lange Ant. — Gdziekolwiek jesteś. Rozmyślania (JM) 4.—
— W czwartym wymiarze (DKP) 2.50
Lewis Sinclair — Babbit, (WW), 3 tomy po —.95
London J. — Dzieła.
Louis P. — Pieśni Bilitis (JM) 1.—
Lutnia Robotnicza — Wybór poezyj dla ludu pracującego 1.—
Łukaszkiewicz Cz. — Księży chleb, powieść 2 tomy 1.50
Makarczyk J. — Wyzwolony harem (BP) 1.50
Malraux André — Dola człowieka (R) 8.—
Mann T. — Dzieła.
— Historje Jakóbowe (Fr) 4.—
Mauriac Fr. — Kłębowisko żmij (GW) 6.50
Mereżkowski D. — Dekabryści, 3 tomy (WW) po —.95
Michaelis K. — Dzieła.
Mickiewicz A. — Pisma poetyckie w I tomie, oprac. T. Pini, w oprawie płóc. 5.50
Moljer — Świętoszek, kom. (BP) 1.20
i inne utwory.
Morand Paul — Magja czarnych (R) 7.—
— Swawolna Europa (R) 5.—
— Żyjący Budda (R) 7.—
Munthe Axel — Księga z San Michel (JP) 15.—
Nałkowska Z. — *Dzieła.*
Nałkowska Z. i Wielopolska M. Jehanne — Księga o przyjaciołach 4.50
Norwid C. — Pisma w I tomie. Wyd. T. Piniego (NKs) 8.80

Nowa scena robotnicza (utwory Majakowskiego, Pola i innych	1.—
Nowikow-Priboj — Cuszima, 2 tomy (R)	6.—
Orzeszkowa E. — Dzieła (GW)	2.—
— Cham (GW)	2.—
— Eli Makower (GW)	
— Marta (GW)	
— Meir Ezofowicz (GW)	5.—
— Ogniwa (B. U. L.)	—.60
Ovidius N. P. — Przemiany (B.U.L.)	1.70
Parandowski J. — Dysk olimpijski (GW)	5.—
Prus B. — Faraon	
i inne utwory.	
Rusinek M. — Burza nad brukiem (GW)	5.50
— Człowiek z bramy (GW)	
Shaw B. — Przygody czarnej dziewczyny w poszukiwaniu boga (R)	6.—
— Święta Joanna (DKP)	4.80
i inne dzieła.	
Sieroszewski W. — Dzieła.	
— Dalaj-Lama, 2 tomy (BP)	8.—
— Pan Twardost-Twardowski, 2 tomy (BP)	8.—
Sinclair U. — Kryminalistka (obraz sceniczny)	—.50
— Sylwja (R)	3.—
i inne dzieła.	
Skowronek. — Bogobojna gospodyni (obrazek sceniczny)	—.10
Słowacki J. — Pisma w 4-ch tomach, oprac. prof. Kołaczkowski, (Prz), w płóc. opr.	12.—
Szekspir W. — Dzieła, 12 tomów (GW)	60.—
Szołochow M. — Cichy Don (R)	3.—
— Zorany Ugór (R), 2 tomy	6.—
Szyller Fr. — Dzieła	
Tetmajer K. — Dzieła.	
— Na skalnem Podhalu (BP), 2 tomy	6.—
Tołstoj L. — Dzieła.	
— Anna Karenina, 4 tomy podw, (WW) po	2.50
— Sonata Kreutzerowska (WW)	1.45
— Wojna i Pokój	
— Zmartwychwstanie, 3 tomy, (WW), po	—.95
Traven — Skarb w Sierra Madre (Ren)	7.—
— W jarzmie (Ren), 2 tomy.	11.—
Wasilewska W. — Oblicze dnia (R)	3.—
Wassermann J. — Dzieła.	
Wells H. G. — Dzieła.	

Witkowski St. — Na przełęczy (BP) 3.—
Wolter — Kandyd (BB) 5.—
Wyspiański St. — Wesele (BP) 3.—
— Klątwa (BP) 2.—
i inne dzieła.
Villon — Wielki Testament, przekł. Boya (DKP) 4.50
Zamiatin — Ognie św. Dominika, dramat z czasów inkwizycji —.60
Zieliński Tad. — Irezjona, klechty attyckie (JM), 2 tomy 5.—
Zola E. — Dzieła.
Z walki i pracy. — Wybór wierszy do deklamacyj —.20
Żeromski St. — Dzieła, (JM), Wyd. zbiorowe 104.—
w oprawie 165.—
— Dzieje grzechu, 2 tomy 12.—
— Popioły, powieść hist. w 3-ch tom. 18.—
— Róża, dramat niesceniczny 5.—
Żuławski J. — Na srebrnym globie, 2 tomy (WW) po —.95
— Zwycięzca, 2 tomy (WW) po 1,45
— Człowiek szczęśliwy (WW) 1.45

Bauer L. — Jutro znowu wojna (Fr) 1.50
Celine L. E. — Podróż do kresu nocy
Devaldès Manuel — Sprzeciw sumienia (H) 1.—
Glaeser E. — Rocznik 1902 (R) 8.—
— Pokój (R) 7.—
Hasek J. — Losy dobrego wojaka Szwejka (R) 4 tomy
Lee Mary — Tak, to wielka wojna! (R)
tom I. W sztabie 12.—
„ II. U lotników 8.—
„ III. Powrót 10.—
Lieberman H. — Wojna i pokój (KsR) —.20
Małaczewski E. — Koń na wzgórzu (GW) 5.50
Maurois A. — Oddech wojny (WW) 7.—
Nichols B. — Pieśń przedwieczorna (R) 3.—
— Dzwon na trwogę (R) 3.—
Nowikow-Priboj — Cuszima, 3 tomy (R) po 3.—
Plivier — Cesarz odszedł, jenerałowie zostali (Fr) 4.—
Remarque E. M. — Na Zachodzie bez zmian (R) 8.—
— Droga powrotna (R) 8.—
Russbüldt L. Otto — Za kulisami wojny 5.—

Sheriff R. C. — Kres wędrówki (R)	7.—
Strug A. — Klucz otchłani (JM)	7.—
— Żółty krzyż, (GW), 3 tomy po	9.—
i inne dzieła.	
Wrzos K. — Kiedy znowu wojna? (GW)	8.—
Zweig A. — Spór o sierżanta Griszę (R)	6.—

Bornsteinowa J. — Jak urządzić bibljotekę szkolną i domową (NKs)	1.—
Czerwijowski — Jak prowadzić mniejsze bibljoteki (Z.Z.K.)	—.15
Encyklopedja wolnomyślicielska	4.—
Jasiński R. — Praca w gromadzie. Wskazówki dla przodowników Czerwonego Harcerstwa T.U.R.	1.50
Kozłowski W. M. — Co i jak czytać? wyd. IV, (DKP)	4.50
Poradnik dla samouków (KM):	
Tom I. Matematyka (wyczerp.)	
„ II. Fizyka, Geofizyka, Meteorologja (wyczerpane)	
„ III. Matematyka (uzupełn. t. 1)	3.—
„ IV. Krystalografja	3.—
„ V. Mineralogja i Petrografja	5.—
„ VI. Botanika I	5.—
„ VII. Botanika II	5.—
„ VIII. Botanika III	5.—
„ IX. Zoologja I	6.—
„ X. Zoologja II	6.—
Rudniański S. — Poradnik dla czytających książki	—.25
— Technologja pracy umysłowej, higjena, organizacja, metodyka (NKs)	3.60
Rżewski A. i Szwarcman J. — Przewodnik dla urzędów stanu cywilnego. Dotyczy obowiązujących praw stanu cywilnego (1923)	5.—
Sprawozdanie paryskiej sekcji Ligi wolnej myśli z 1907 roku	—.20
Strzecha K. — Jak prowadzić zebrania i jak się na nich zachowywać (A)	—.50
Wawrzeniecki M. — Pocztówki z procesów czarownic po	—.10
„Wszystko musi być moje" — pocztówka antyklerykalna	—.10

„*Błyski wolnomyślicielskie*“, rok 1933/34 — (15-cie numerów)	1.—
„*Wolnomyśliciel Polski*“, rok 1928 i 1929 (31 n-rów)	1.20
rocznik 1930 (24 numery)	2.—
„ 1931 (24 „)	2.—
„ 1932 (24 „)	2.—
„ 1933 (36 „)	3.—
„ 1934 (36 „)	10.—
„*Życie wolne*“, rocznik 1927 (12 numerów)	1.—
„ 1928 (12 „)	1.—

Księża, popi i rabini żądają szkół wyznaniowych, gdyż żyją z nienawiści religijnej.

NOTATKI

„Żadne zło, którego chcielibyśmy uniknąć zapomocą wojny, nie jest tak wielkiem, jak sama wojna“

Bertrand Russell

NOTATKI

Szwajcarja spala w krematorjach 88% zmarłych, Niemcy 64%, Danja 58%.

NOTATKI

WSZELKIE ZŁO LECZY PRAWDA.

B. Dybowski,

NOTATKI

Spełnienie dobrego czynu znajduje nagrodę samo w sobie.

OMYŁKI W DRUKU:

Str.	*Wiersz*	*Zamiast*	*Winno być*
48	10 od góry	Winni	Winne
48	5 od dołu	jakiej	takiej
50	10 „ „	po: teren —	, np.,
54	11 od góry	po: 2 —	(adw. Świątkowski)
58	8 od dołu	instnieje	istnieje
60	9 od góry	8	6
62	1 od dołu	tysiąckilkaset	tysiąckilkuset
64	8 od góry	po: tym	— jest
80	12 od góry	2 899	1899
85	21 od dołu		po 19

Cena 60 gr.